

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	39896 Економіка бізнесу
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	39896
Назва ОП	Економіка бізнесу
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Глуцевський В`ячеслав Валентинович, Хлобистов Євген Володимирович, Єрмоленко Олексій Анатолійович, Зима Віталій Миколайович, Маргасова Вікторія Геннадіївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	04.10.2022 р. – 06.10.2022 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://t1p.de/8j5c8>

Програма візиту експертної групи <https://t1p.de/kvn71>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП “Економіка бізнесу” є актуальною та враховує сучасні вимоги ринку праці, інтереси стейкхолдерів та дослідження управлінських рішень щодо розвитку економічних суб'єктів господарювання в умовах сучасних викликів та забезпечує підготовку фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання складних спеціалізованих завдань і прикладних проблем у сфері економіки й бізнесу на засадах оволодіння системою компетентностей. Наявна взірцева МТБ, яка забезпечує кращу практику матеріальної та організаційної підтримки здобувачів, має чітко виражений студентоцентризований та соціальноорієнтований підхід, що дозволяє стверджувати про наявний потенціал щодо розширення підготовки за ОП та запровадження англومовних програм. У КНУТШ створено умови для інтернаціоналізації освітнього процесу за цією ОП та наявне сприятливе освітнє середовище, що дозволяє досягти заявлених в програмі результатів навчання. Тісні взаємозв'язки зі стейкхолдерами, участь у міжнародних проектах та активна освітня та наукова діяльність забезпечують реалізацію даної ОП на високому освітньому рівні. Програма за своїми цілями узгоджується із місією та стратегією розвитку ЗВО. ОП забезпечується викладачами із належною академічною кваліфікацією і передбачає можливість для залучення більшої частки фахівців із професійною кваліфікацією. Здобувачі мають комфортні та безпечні умови навчання. Наявні оснащені мультимедійним обладнанням та комп'ютерами аудиторії, є безкоштовний доступ до бібліотеки і необхідних для навчання ресурсів, в тому числі онлайн матеріалів для підготовки до занять та організації самостійної роботи. Для ефективного навчання в умовах воєнного стану та карантину кафедрою створено дистанційні курси, які містять методичні рекомендації до освоєння матеріалу, виконання проєктів, тести та інше. Розвинена інфраструктура для проведення спортивних заходів, безкоштовний Wi-Fi на всій території. Освітня програма також спрямована на формування соціальних навичок, таких як лідерство, комунікативні навички, презентаційні, публічних виступів, в чому переконалась ЕГ на фокус-групі зі студентами. Під час онлайн-візиту експертної групи було перевірено достовірність інформації наданої у Відомостях про самооцінювання та перевірено відповідну документацію, що дало можливість зробити висновок про достатню якість організації освітніх процесів. Спираючись на зазначене, ЕГ прийшла до висновку про відповідність програми визначеним критеріям.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ОП “Економіка бізнесу” має відповідність стратегічним цілям і пріоритетам розвитку ЗВО, із використанням сучасних інноваційних технологій. Перевагою програми є врахування регіонального контексту через проходження практик на підприємствах, дослідження особливостей регіональної промисловості, інноваційних стратегій розвитку, а також активна співпраця з роботодавцями та різними представниками галузі, які продемонстрували на фокус-групі відкритість та готовність до співпраці. Активне залучення представників бізнесу та галузі до проведення семінарів, вебінарів, майстер-класів. Науково-педагогічний персонал має наукові доробки, які опубліковані в наукових виданнях, що індексуються базами даних Scopus та Web of Science. Освітнє середовище закладу спонукає викладачів до професійного розвитку на постійній основі, який спрямований на вдосконалення педагогічної майстерності, підвищення кваліфікації за спеціальністю, предметною областю. На кафедрі присутня практика академічної мобільності, як викладачів, так і здобувачів. Є досвід зарубіжних стажувань викладачів, відкриті можливості для здобувачів. В університеті є наявна інфраструктура, яка забезпечує комфортне та безпечне освітнє середовище, в тому числі для здобувачів з особливими потребами. Значну увагу в закладі приділяють культурі здорового способу життя, спорту. Є практика консультаційної та психологічної підтримки, як здобувачів, так і викладачів. Кафедра активно залучає здобувачів до наукової діяльності. Більшість нормативної документації, а також науково-методичне супроводження освітнього процесу знаходиться у відкритому доступі. Викладачі організують майстер-класи, вебінари, підвищення кваліфікації для працівників великих та середніх підприємств, з якими співпрацює кафедра. Окрім того, є виконавцями державних тем. Кафедра відстежує кар'єрний шлях випускників та публікує інформацію про їх досягнення на сайті. Випускники є відкритими до співпраці щодо реалізації даної освітньої програми. Освітня програма забезпечена всією необхідною матеріально-технічною базою, з відкритим безкоштовним доступом до інфраструктури та ресурсів, необхідних для навчання та професійного розвитку.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони: 1. Недостатньо конкретизовано мету та основний фокус ОПП. 2. Потребує доопрацювання і уточнення матриця відповідності програмних результатів навчання з урахуванням рекомендацій стейкхолдерів. 3. Відсутнє інформування здобувачів щодо процедури визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. 4. Обмежені можливості участі здобувачів вищої освіти до програм міжнародної співпраці та в міжнародній академічній мобільності, які б відповідали змісту ОПП. 5. Неохоплення системою анкетувань усіх учасників освітнього процесу (роботодавців, НПП тощо). 6. При розробці програми фахового вступного іспиту на ОПП при вступі на другий курс потребує врахування специфіки дисциплін, які викладаються на першому курсі ОПП. 7. Практична підготовка за ОПП має враховувати сучасні тренди щодо реалізації механізму дуальної освіти, спрямованого на подальше працевлаштування випускників. 8. Недостатньо відображені можливості до підвищення кваліфікації викладачів на сайті ЗВО. 9. Просвітницька робота, щодо прав і обов'язків ведеться переважно серед здобувачів 1 курсу навчання. Рекомендації: 1. Конкретизувати мету ОПП та її фокус при доопрацюванні проєкту на наступний навчальний рік, а саме, при висвітленні особливостей освітньої складової та її якісних відмінностей, зробивши акцент на конкурентних перевагах даної ОПП. 2. Удосконалити матрицю відповідності програмним результатам навчання, освітнім компонентам, методам навчання та оцінювання з метою забезпечення досягнення

стійких ПРН достатньою кількістю ОК. 3. Вдосконалити правила і процедури визнання результатів навчання у неформальній освіті в КНУТШ та посилити інформування здобувачів щодо можливості визнання результатів навчання у неформальній освіті. Запровадити моніторинг реалізації виконання даного плану та процедури визнання результатів навчання неформальної освіти. 4. Активізувати процес залучення здобувачів до участі у програмах міжнародної академічної мобільності, у міжнародних проектах та програмах. 5. Розробити систему опитування для інших учасників освітнього процесу, крім здобувачів ВО, більш ґрунтовно оприлюднювати результати анкетувань саме у розрізі конкретних ОПП. 6. Потребує нормативного закріплення встановлення максимального обсягу академічної різниці при вступі на другий курс. 7. Розширити перелік баз практик від університету з урахуванням подальшого працевлаштування випускників і забезпечити формалізацію фактично реалізованих елементів дуальної освіти для популяризації ОП серед абітурієнтів. 8. Посилити поінформованість сайту факультету та кафедри щодо потенціалу підвищення кваліфікації викладачів і співробітників. 9. Розширити просвітницьку роботу серед інших курсів навчання щодо їх прав та обов'язків.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

У відомостях про самооцінювання ОП змістовно визначена її мета (підготовка висококваліфікованих фахівців у сферах бізнесу та економіки підприємства, що володіють базовими теоретичними знаннями щодо бізнес-середовища функціонування підприємств, конкурентного, виробничого, кадрового, організаційно-управлінського, інфраструктурного, фінансового потенціалу та спеціальними навичками економічного аналізу, оцінки ефективності інвестиційних проектів, оцінки вартості активів різних видів, маркетингового аналізу ринкового середовища), яка відповідає місії і програмі розвитку економічного факультету (<https://t1p.de/zvouk>) та основним положенням Стратегії розвитку Університету на період 2018–2025 року (<https://cutt.ly/oEY2sSe>). Місія економічного факультету – якість, професійність, конкурентоспроможність класичної університетської економічної науки, відбивається у цілях ОП через поєднання теоретичних знань економіки з практичними навичками, найбільш затребуваними у сфері бізнесу. Мета ОП сформульована з урахуванням зазначених у Стратегії пріоритетів щодо забезпечення якості надання освітніх послуг на рівні європейських і світових стандартів; реалізацію моделі студентоцентрованого навчання; орієнтацію на інноваційність і відповідність вимогам часу; перманентне професійне зростання та розвиток; формування серед здобувачів та НПП атмосфери академічної доброчесності. Досягнення поставленої мети забезпечуються відповідними формами, традиційними та інноваційними методами навчання, запровадженням елементів інклюзивної освіти, потужними ресурсами КНУТШ (матеріально-технічними, кадровими, інформаційними). При формуванні програмних результатів навчання було враховано потреби та інтереси стейкхолдерів, а також інтереси здобувачів вищої освіти, що узгоджується із Стратегією розвитку ЗВО. Експертна група за результатами проведених зустрічей і аналізу ОПП констатує, що під час зустрічі з керівництвом Університету та гарантом ОПП було підтверджено, що всі вони чітко розуміють місце ОПП в стратегії та тактиці розвитку КНУТШ, наполегливо працюють над її розвитком. Затребуваність даного фокусу ОП була підтверджена в тому числі і на зустрічах із стейкхолдерами та випускниками. Разом з тим, експертна група вважає за необхідне рекомендувати конкретизувати мету ОПП та її фокус при доопрацюванні проекту 2022 року, а саме, при висвітленні особливостей освітньої складової та її якісних відмінностей, зробивши акцент на конкурентних перевагах даної освітньо-професійної програми. Такі уточнення положень ОПП дозволять підвищити конкурентоспроможність програми.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ЕГ дійшла висновку, що ОП є відкритою для обговорення зацікавленими сторонами, що сприятливо позначається на її здатності до вдосконалення і відповідності сучасним вимогам. ОП розміщено на сайті і кожен зацікавлений може надати рекомендації щодо її покращення. Гарант і робоча група, а також керівництво факультету і університету намагається врахувати ці побажання. Спілкування ЕГ в фокус-групах зі здобувачами вищої освіти, роботодавцями дозволяє стверджувати, що під час формування цілей і результатів навчання враховані інтереси всіх стейкхолдерів в частині формування вибіркового дисциплін ОПП, а також їх наповнення; інтереси роботодавців щодо компетентностей випускників, рекомендації яких були враховані у ОПП. Під час зустрічей, здобувачі даної ОПП підтвердили, що в форматі онлайн, або в офлайн їх ознайомлюють з ОП та можливостями реалізації власної

ОТ. НПП долучаються до оновлення змісту ОП, ОК, методик і технік викладання на основі досвіду, отриманого при стажуванні, підвищенні кваліфікації, участі у наукових та освітніх заходах, спільних проєктах з іншими ЗВО, органами державної та місцевої влади. Обговорення ОП з академічною спільнотою здійснюється на всіх рівнях університету, так і з залученням зовнішніх представників. Так, ОП пройшла зовнішню апробацію щодо підготовки бакалаврів в Університеті ДФС (рецензія завідувача кафедри економіки підприємства, д.е.н., проф. Лазебник Л.Л.), ННІ НУХТ (рецензія професора кафедри економіки праці та менеджменту, д.е.н., проф. Скопенко Н.С.) (<https://t1p.de/23lz6>). Під час спілкування зі здобувачами і випускниками ними було підтверджено факти залучення керівників студентського самоврядування та активних студентів і випускників для обговорення (враховано збільшення кількості вибіркових дисциплін, що поглиблюють фахові компетентності, викладаються англійською мовою; більш широке використання прикладного програмного забезпечення, введення дисциплін, що відповідають за формування цифрових навичок; посилення практичної спрямованості навчання за рахунок тренінгових курсів тощо). За інформацією, яка була надана роботодавцями на зустрічі з ЕГ підтверджено, що під час формулювання цілей та ПРН ОП було враховано інтереси та пропозиції представників професійних об'єднань (Спілки підприємців МСП підприємств України, Українського союзу ПП), окремих роботодавців – ТОВ «ДТЕК», ТОВ «Нова пошта» та ін. Виявлені при ініціації ОП пропозиції роботодавців враховані у частині спрямованості даної ОП на формування у здобувачів таких фахових компетентностей як здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів із застосуванням сучасного методичного інструментарію, здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності; здатність критично оцінювати різні варіанти управлінських рішень. ЕГ дійшла висновку, що цілі ОПП та ПРН враховують позиції та потреби різних груп зацікавлених стейкхолдерів.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Гарант ОП переконливо продемонстрував, що цілі ОПП, ПРН та зміст ОК визначені з урахуванням актуальних тенденцій розвитку спеціальності, для чого було враховано досвід КНЕУ імені Вадима Гетьмана, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, ПТУ імені Юрія Кондратюка. До обов'язкових компонент навчального плану ОП було включено як загальні економічні ОК (економічну теорію, мікро та макроекономіку та ін.), галузеві (економіку підприємства), так і широкий контент функціональних економічних дисциплін (бухгалтерський облік, менеджмент, фінанси, логістику тощо). Члени ЕГ дійшли висновку, що цілі та програмні результати навчання на ОП враховують тенденції змін середовища економічної освіти та ринку праці майбутніх випускників. Моніторинг розвитку спеціальності (<https://t1p.de/tr487>) та змін на ринку праці, врахування новітніх тенденцій фахової спеціалізації дали можливість виявити такі вимоги до профілю випускника за ОП: поєднання глибоких економічних знань у бізнес-сфері з аналітичними та управлінськими навичками. Перспективний попит ринку ЗВО вивчає через консультації з керівниками компаній відповідного профілю, випускниками КНУТШ в сфері економіки та управління. Зустріч з гарантом ОП та академічним персоналом, дозволяє ЕГ стверджувати, що галузевий аспект підготовки, який реалізується в том числі через вибіркову складову, вибір тематики наукових і курсових робіт, нині обумовлює зростання попиту та вакансій на ринку праці IT-сфери, виробництва та агробізнесу. Під час розробки і вдосконалення ОП робоча група орієнтувалася на кращі практики та досвід програм бізнес-економіки європейських ЗВО (для формування переліку вибіркових компонент з орієнтацією на найбільш затребувані фахові компетентності, соціальні та цифрові навички випускників, їх відповідність запитам глобального бізнес-середовища). При формуванні дизайну вибіркових блоків (кластерів) дисциплін використано, зокрема, збалансований підхід щодо наповнення бакалаврських програм «Бізнес та Економіка» Віденського університету, Стокгольмської школи бізнесу, Маастрихтського університету. Гарант, НПП постійно беруть участь у різноманітних конференціях, форумах, круглих столах з питань, пов'язаних із спрямованістю спеціальності, що враховуються у змісті ОК, удосконаленні методик викладання, розвитку soft skills. ОП орієнтується на формування фахівця з сучасними компетентностями у сфері бізнесу та економіки підприємства.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОПП «Економіка бізнесу» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка» відповідає стандарту вищої освіти, затвердженому наказом МОН від 13.11.2018 р. № 1244 (<https://t1p.de/kwqub>). Освітні компоненти ОП дозволяють досягти усіх результатів навчання, які передбачені стандартом вищої освіти. Особливості ОП зумовили включення наступних компетентностей: ЗК14 – ЗК18 (необхідних соціальних навичок, лідерства, креативності, здатності працювати в критичних умовах, здатності до самоосвіти та навчання протягом усього життя), СК15- СК18 (передбачають такі професійні навички, як вміння розробляти, впроваджувати, супроводжувати бізнес-проєкти, виявляти проблеми у бізнес-діяльності, здатність до аналітичної діяльності, уміння визначати загрози економічній безпеці бізнесу, розуміння специфіки ведення міжнародного бізнесу). Скориставшись правом автономії ЗВО розширив компетентності та ПРН, орієнтуючись на спрямованість даної ОП. Визначені ЗВО ПРН в цілому відповідає дескрипторам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня та досягаються визначені Стандартом результати навчання ПРН 1–24, які доповнюються результатами ПРН 25–27, специфічними для здійснення бізнесу у різних сферах реального сектору

економіки. Усі компоненти ОП забезпечують досягнення результатів навчання. Програмні результати навчання ОП «Економіка бізнесу» в повній мірі відповідають вимогам стандарту. Стандартом передбачено практичну підготовку студентів. Виробнича практика для студентів ОП «Економіка бізнесу» організовується на 4 курсі та проходить на діючих підприємствах. Періодичне опитування здобувачів освіти ОП «Економіка бізнесу» (рівня вищої освіти бакалавр), проведене у вересні 2021 р., дозволяє ЕГ констатувати, що Навчальною лабораторією соціологічних та освітніх досліджень Університету (<https://t1p.de/3jh5>), визначено, що, переважну більшість респондентів, практична підготовка відповідає спеціальності та сприяє набуттю необхідних професійних знань та вмінь, зміст дисциплін освітньої програми є актуальним до вимог ринку праці, теоретична та практична підготовка відповідає очікуванням.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильні сторони: ОП відповідає місії і стратегії ЗВО, ініційована на основі ґрунтовного аналізу тенденцій економічної освіти і ринку праці із залученням роботодавців, випускників, академічної спільноти та громадських організацій, враховує досвід вітчизняних і закордонних ЗВО, що мають подібне спрямування. Заявлені ПРН і компетентності відповідають затвердженому Стандарту вищої освіти. Процес вдосконалення програми відбувається з урахуванням здобувачів, які залучаються до обговорення безпосередньо на зустрічі робочої групи, так і шляхом опитування, вибору вибіркової складової тощо.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони: 1. Недостатньо конкретизовано мету та основний фокус ОПП. Рекомендації: 1. Конкретизувати мету ОПП та її фокус при доопрацюванні проекту на наступний навчальний рік, а саме, при висвітленні особливостей освітньої складової та її якісних відмінностей, зробивши акцент на конкурентних перевагах даної освітньо-професійної програми та відповідно до Стратегії розвитку КНУТШ. 2. З метою системного моніторингу розвитку ОП вважаємо за доцільне створення дорадчого органу на постійній основі з числа стейкхолдерів, що дасть можливість комплексно врахувати усі пропозиції і забезпечити кращу відповідність ОК заявленим ПРН.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

У ході роботи з критерієм 1, ЕГ дійшла до висновку, що ОП «Економіка бізнесу» має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 1.1 - 1.4. та відповідає рівню В. До сильних сторін можна віднести відповідність ОП місії і стратегії ЗВО, залучення до її розробки і розвитку здобувачів, роботодавців, випускників, академічної спільноти та громадських організацій, врахування передового досвіду вітчизняних та закордонних ЗВО. Слабкі сторони: 1. Недостатньо конкретизовано мету та основний фокус ОПП. Рекомендації: 1. Конкретизувати мету ОПП та її фокус при доопрацюванні проекту на наступний навчальний рік, а саме, при висвітленні особливостей освітньої складової та її якісних відмінностей, зробивши акцент на конкурентних перевагах даної освітньо-професійної програми та відповідно до Стратегії розвитку КНУТШ. 2. З метою системного моніторингу розвитку ОП вважаємо за доцільне створення дорадчого органу на постійній основі з числа стейкхолдерів, що дасть можливість комплексно врахувати усі пропозиції і забезпечити кращу відповідність ОК заявленим ПРН. Рекомендації є цілком досяжними і відповідають загальним прагненням учасників панельних дискусій з боку ЗВО.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

ЕГ встановлено, що ОП «Економіка бізнесу» розроблена відповідно до Стандарту вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти від 13.11.2018 р. №1244 (<https://t1p.de/kwquh>). Експертна група дійшла висновку, що інформація коректна та відповідає змісту. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів, а також структура і зміст навчального плану знаходяться у відповідності до вимог законодавства щодо навчального навантаження для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Обсяг ОП складає

240 кредитів, з яких обов'язкова компонента - 175 кредитів/73%, вибіркова компонента - 65 кредитів/27%. ОП «Економіка бізнесу» спец. 051 Економіка була створена у 2019 р. та затверджена на засіданні Вченої ради економічного факультету від 19.11.2019 р. і введена Наказом ректора університету від 14 лютого 2020 р. №109-32. У 2021 р. була переглянута та затверджена нова редакція ОП (18.08.2021 р., наказ №607-2) відповідно до необхідності врахування змін бізнес-середовища та удосконалення якості освітніх послуг, у зв'язку із чим уточнено загальні і спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, їх відповідність освітнім компонентам. Строк підготовки здобувачів вищої освіти за першим рівнем вищої освіти становить 3 роки 10 місяців. Обсяг освітньої програми, окремих освітніх компонентів, а також структура і зміст навчального плану є узгодженими, відповідають вимогам законодавства щодо навчального навантаження для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Зміст ОП відповідає визначеній у Стандарті предметній області та повністю її охоплює. Об'єктом вивчення є закономірності функціонування та розвитку соціально-економічних систем, соціально- економічних процесів, їх моделювання, прогнозування та регулювання, мотивація і поведінка економічних суб'єктів. Цілями навчання відповідно до Стандарту вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» є підготовка фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання завдань предметної області, а саме у сферах бізнесу та економіки підприємства, спеціальними навичками економічного аналізу, оцінки ефективності інвестиційних проектів, оцінки вартості активів різних видів, маркетингового аналізу ринкового середовища. Для досягнення поставлених цілей ОП включає узгоджені за результатами навчання та передбаченими компетентностями блоки освітніх компонентів, опанування теоретичного й методичного забезпечення спеціальності. Методи, методики та технології навчання повністю відповідають Стандарту. Навчальне забезпечення ОП містить обов'язковий і вибіркового цикли підготовки (<https://t1p.de/jvbj>). ЕГ підтверджує, що за загальним обсягом у кредитах ЄКТС та обсягом окремих ОК ОП відповідає вимогам чинного законодавства щодо освітнього навантаження для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Структура, зміст та обсяг освітніх компонентів ОП відповідають чинним вимогам. 100% компетентностей і результатів навчання, що передбачені Стандартами, представлені в ОП. Освітні компоненти дозволяють досягати цілей ОП та ПР. Усі освітні компоненти, включені до ОП, поділені на обов'язкові та вибіркові. Обов'язкові освітні компоненти дозволяють сформуванню усіх компетентностей та результатів, передбачені Стандартом. Вибіркові дають можливість поглибити знання та розширити навички з тих компетентностей, які є найбільш привабливими для здобувачів освіти. Аналіз ОП показав, що вона має чітку структуру, прописана у структурно-логічній схемі, яка представлена у дуже зручних та наочних формах: табличній та графічній. Структурно-логічна схема формується виходячи із доцільної послідовності опанування змісту різних дисциплін. В ОП дотримується вимога щодо наявності вибіркового блоку в обсязі не менше 25% (у ОП - 27%). ЕГ дійшла висновку, що кожен результат навчання за Стандартом (ПРН 1–24) охоплений змістом ОП. Опанування загальних компетентностей та відповідних результатів навчання, передбачених Стандартом, в повному обсязі забезпечується змістом дисциплін загального циклу. Усі програмні результати навчання формуються обов'язковими компонентами, які передбачено нормативною складовою програми. Навчання за ОП здійснюється з використанням сучасного інформаційно-комунікаційного обладнання, інформаційних систем та програмних продуктів, що застосовуються у професійній діяльності в сфері бізнесу. Активна трансформація ОП під впливом рекомендацій стейкхолдерів є важливим і корисним процесом, проте заявлені ПРН мають бути забезпечені в повній мірі, тому ЕГ вважає за доцільне удосконалення матриці відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання з метою забезпечення досягнення стійких ПРН достатньою кількістю ОК.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня «Економіка бізнесу» відповідає предметній області спеціальності 051 Економіка. Остання редакція освітньо-професійної програми відповідає чинному Стандарту вищої освіти, у ній враховані рекомендації МОН стосовно структури освітньої програми та рекомендації з листа МОН № 1/9-377 від 05.06.2018 р. «Щодо надання роз'яснення стосовно освітніх програм». ЕГ дійшла висновку, що зміст освітньої програми чітко відповідає предметній (об'єкту, теоретичному змісту, методам та технологіям, інструментам і обладнанню) області спеціальності «Економіка».

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Процедури, організаційні засади та умови формування індивідуальної траєкторії навчання визначені п.п. 5.2.3, 9.5 Положення про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка (<https://t1p.de/oto2s>). ЕГ констатує, що процес формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів за ОП забезпечується через індивідуальний навчальний план, що враховує особистісні здібності, потреби та освітні інтереси студента. Процедури, організаційні

засади та умови її формування визначені п.п. 5.2.3, 9.5 Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (<https://t1p.de/oto2s>). Під час спілкування зі здобувачами, ЕГ переконалась, що їх індивідуальна освітня траєкторія формується шляхом самостійного вибору: блоків навчальних дисциплін (вибір 1 із 2 блоків), дисциплін вибіркових переліків (1 у 3 переліках), дисциплін з інших ОП факультету та університету, тем курсових робіт, бази практики. На вибірковий компонент навчального плану цієї ОП відведено 65 кредитів ЄКТС (27 %) від загального обсягу ОП, що повністю відповідає вимогам Закону «Про вищу освіту». На зустрічі з експертною групою студенти підтвердили, що добре знають про процедуру вибору НД для формування індивідуальної траєкторії. Вони обирають НД з того переліку, який пропонується на цей семестр за даною освітньою програмою. Також, студенти наголосили, що про порядок формування індивідуальної освітньої траєкторії їх повідомляє деканат, куратори, старости груп. Після чого кожен студент обирає вибіркові дисциплін із ОП (<https://t1p.de/1m3i>) та переліків, розміщених на вебсайті факультету (<https://t1p.de/cyk5>). Обрання вибіркових НД закріплюється написанням заяви та/або вибором через персональний кабінет у системі Тритон та в індивідуальному навчальному плані здобувача. Після чого відбувається затвердження плану гарантом ОП і деканом факультету. Під час зустрічі з керівництвом університету, декан економічного факультету Ігнатюк А., наголосила, що гарант ОП, викладачі дисциплін сприяють свідомому вибору, ознайомлюють здобувачів із програмами академічної мобільності та можливостями набуття додаткових навичок у неформальній освіті. Налаштована система оперативного інформування про програми академічної мобільності на економічному факультеті та в Університеті (<https://t1p.de/ro5>). Є відповідальна особа з числа викладачів кафедри - доц. Онисенко Т. С. Організуються зустрічі студентів ОП із представниками іноземних ЗВО-партнерів (<https://t1p.de/d8rou>). Зустрічі з фокус-групами та огляд документів підтвердило можливість широкого вибору здобувачами вибіркових дисциплін, що відповідає студентоцентрованому підходу.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ЕГ з'ясовано, що практична підготовка здобувачів вищої освіти за ОП включає набуття практичних навичок у навчальному процесі на лабораторних заняттях і тренінгах, які проводяться у комп'ютерних класах. Лабораторні заняття, навчальні тренінги забезпечують формування фахових компетентностей здобувачів у різних сферах бізнесу. Навчальний план ОП передбачає також проходження виробничої практики протягом 8 тижнів (9 кредитів ЄКТС) у 8 (денна форма навчання) та 10 (заочна форма навчання) семестрах. Організація і проходження практики студентами регулюється Положенням про організацію та проведення виробничої практики на економічному факультеті КНУ імені Тараса Шевченка (<https://t1p.de/wsm1>). Здійснюється укладання коротко- та довгострокових угод на проходження практик студентами ОП між Університетом та базами практик (<https://t1p.de/4js9u>). Під час зустрічі з гарантом ОП, було наголошено, що у 2020 р. укладено 50 угод, у 2021р.–41. Зміст практик забезпечує удосконалення професійно-практичної підготовки здобувачів вищої освіти з використанням матеріально-технічних баз практик, формування СК 10, 17, 18 та ПРН 12, 13, 17. Представники бізнесу активно залучаються для проведення тематичних лекцій, вебінарів, тренінгів, пов'язаних із окремими навчальними дисциплінами чи вибірковими блоками ОП, що забезпечує поглиблення фахових компетентностей за ними (<https://t1p.de/x1dno>). Важливим завданням кафедри є посилення зв'язку теоретичного навчання з практикою економічних перетворень у країні. Свій досвід студентам передає професор Єхануров Ю.І., який має значний практичний досвід роботи з управління економікою на найвищих рівнях, викладає авторські оригінальні курси «Інвестиційний менеджмент» та «Антикризове управління підприємством» (відкрита зустріч). Кафедра активно співпрацює з випускниками і роботодавцями з метою постійного вдосконалення практичної підготовки випускників і підвищення їхньої конкурентоспроможності на ринку праці. Здобувачі підтвердили, що мають належне методичне забезпечення, а програми практики відповідають теоретичному матеріалу, який вони вже вивчили. За результатами практики здобувачі заповнюють щоденники, готують звіти, які захищаються на звітній конференції. НПП і здобувачі зауважили, що практична підготовка також здійснюється і на заняттях при розгляді практичних ситуацій, вирішенні практичних вправ, на екскурсіях на підприємства, залученням в освітній процес роботодавців на основі сумісництва, що було підтверджено роботодавцями. Роботодавці долучаються до обговорення програми практичної підготовки на круглому столі в процесі оновлення ОП. Присутні на зустрічі роботодавці підтвердили готовність брати здобувачів даної ОП на практику

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Члени ЕГ дійшли висновку, що набуття soft skills здобувачів за ОП відбувається, як в освітньому, так і позаосвітньому процесі. Спілкування з фокус-групами підтвердило, що ці навички формуються під час дискусій на практичних заняттях, засіданнях наукових гуртків, участі у наукових конференціях, заходах студентського самоврядування, тренінгах служб університету. Викладачі використовують тренінги, дискусії, ділові ігри, кейси, обговорення проблемних ситуацій та інші активні методи навчання. Соціальні навички формуються рядом навчальних дисциплін, а саме обов'язковими компонентами: «Українська та зарубіжна культура», «Соціально-політичні студії», «Науковий образ світу», «Іноземна мова професійного спрямування» та вибірковими: «Етика ділового спілкування», «Україна у європейському просторі». Під керівництвом викладачів студенти ОП активно беруть участь у наукових, професійних, освітніх, громадських заходах (<https://t1p.de/x6sv>), конкурсах наукових робіт та олімпіадах зі спеціальності (у 2021 р. Швець В.О., 4 курс, зайняла 1 місце на Всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт). Серед таких постійних заходів, що відзеркалюють сталість культурних і професійних івент-традицій економічного факультету, сприяють розвитку емоційного інтелекту здобувачів, – «День першокурсника», «Містерія», «Дні кар'єри», «Ярмарок вакансій». Значний вклад вносить психологічна служба університету,

студентське самоврядування (система адаптації першокурсників), взаємодія з кураторами. Таким чином, у ЗВО приділяється належна увага набуттю здобувачами навичок soft skills. На зустрічі з випускниками члени ЕГ отримали підтвердження того, що в КНУТШ здобувачі вищої освіти набувають соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям ОП «Економіка бізнесу».

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній, для визначення компетентностей/результатів навчання використовується Національна рамка кваліфікацій.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Кафедра економіки підприємства здійснює постійний моніторинг фактичного аудиторного навантаження здобувачів вищої освіти та контролює його відповідність встановленим нормативам. Питання навантаження здобувачів в ЗВО регламентується Положенням про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка (<https://cutt.ly/xEY2FMa>), відповідно до якого графік навчального процесу за денною формою навчання укладається з урахуванням: навчальний рік розпочинається, як правило, з 1 вересня; сукупна тривалість теоретичного навчання, екзаменаційних сесій і практик впродовж навчального року (крім випускних курсів) не менша за 40 тижнів; тривалість канікул на навчальний рік (крім випускних курсів за відповідною Освітньою програмою) – не менше 8 тижнів, але не більш як 12 тижнів; навчальні та виробничі практики можуть проводитись як до, так і після екзаменаційних сесій; для проведення кожної форми підсумкової атестації (кваліфікаційний іспит, захист кваліфікаційної роботи) в графіку навчального процесу виділяється 1 тиждень. Практична підготовка (навчальні і виробничі практики) проводиться із відривом від теоретичного навчання і в графіку навчального процесу відображається окремо. Тривалість навчального року складає 52 тижні. Загальний обсяг навчального часу на ОП складає 240 кредитів ЄКТС (7200 год.), у тому числі обов'язкові компоненти складають – 73%, а вибіркові – 27%. У навчальному плані ОП денної форми навчання обсяг навчальних занять становить 3142 год. (43,6%), а обсяг самостійної роботи – 3788 год. (52,6%), що відповідає встановленим межах їх співвідношення від 50 до 67% від загального обсягу навчального часу дисципліни (п. 4.4). Обсяг дисциплін та розподіл часу між заняттями і самостійною роботою визначається за колегіальною експертною оцінкою укладачів ОП, перевіряється при погодженні програми Науково-методичною комісією, Вченою радою факультету, НМЦ організації освітнього процесу Університету, а також зовнішніми рецензентами. Здобувачі вищої освіти беруть у цьому участь як члени НМК і Вченої ради. Зміст самостійної роботи за кожним освітнім компонентом визначається у РПНД. Збалансуванню нормативного і фактичного навантаження здобувачів ОП сприяють існуючі практики узгодження між викладачами обсягу та змісту самостійної роботи за окремими дисциплінами, участі студентів у плануванні дедлайнів завершення та захисту завдань, надання наскрізних завдань семестрової тривалості. ЕГ визначає, що обсяг ОП «Економіка бізнесу» та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄCTS) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та ПРН.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти за даною ОП не здійснювалася.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильні сторони: Зміст і структура ОП відповідають опису предметної області, визначеної стандартом 051 Економіка і націлені на формування відповідних професійних і загальних компетентностей. Нормальний розподіл навчального навантаження здобувачів. До викладання професійно-орієнтованих дисциплін випусковою кафедрою залучаються фахівці-практики. При реалізації ОП активно впроваджується політика розвитку soft skills через активні методи навчання (ділові ігри, бізнес-кейси, групову дискусію, створення презентацій, тренінг), залучення до наукової роботи та різного роду активностей та суспільної роботи.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони: 1. Потребує доопрацювання і уточнення матриця відповідності програмних результатів навчання з урахуванням рекомендацій стейкхолдерів. 2. Відсутність формалізації елементів дуальної освіти. Рекомендації: 1. Удосконалити матрицю відповідності програмним результатам навчання, освітнім компонентам, методам навчання та оцінювання з метою забезпечення досягнення стійких ПРН достатньою кількістю ОК. 2. Розширити перелік баз практик від університету з урахуванням подальшого працевлаштування випускників і забезпечити формалізацію фактично реалізованих елементів дуальної освіти для популяризації ОП серед абітурієнтів.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

У ході роботи з критерієм 2, ЕГ дійшла до висновку, що ОП має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 2.1 - 2.9. та відповідає рівню ОП за змістом, обсягом, структурою відповідає законодавству, предметній області, забезпечує можливість індивідуальної траєкторії навчання. Структура і послідовність ОК логічна. ЗВО в межах даної ОП забезпечує достатній рівень практичної підготовки, розвитку soft skills. Позитивними практиками є загальноуніверситетський каталог вибіркових дисциплін, різноманіття практик розвитку soft skills, поєднання науки і навчання, залучення фахівців-практиків до проведення занять. Експертна комісія дійшла висновку, що освітня програма відповідає Критерію 2 за рівнем В. Слабкі сторони: 1. Потребує доопрацювання і уточнення матриця відповідності програмних результатів навчання з урахуванням рекомендацій стейкхолдерів. 2. Відсутність формалізації елементів дуальної освіти. Рекомендації: 1. Удосконалити матрицю відповідності програмним результатам навчання, освітнім компонентам, методам навчання та оцінювання з метою забезпечення досягнення стійких ПРН достатньою кількістю ОК. 2. Розширити перелік баз практик від університету з урахуванням подальшого працевлаштування випускників і забезпечити формалізацію фактично реалізованих елементів дуальної освіти для популяризації ОП серед абітурієнтів. Рекомендації є досяжними.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОП «Економіка бізнесу» затверджено Вченою радою КНУТШ, протокол №16 від 16.05.2022р. (<https://bit.ly/3EVM6Ps>) зі змінами від 08.07.2022 р., оприлюднено на офіційному веб-сайті Університету в розділі «Приймальна комісія/Основне для вступу/Правила прийому». Правила прийому 2022/2023н.р. є чіткими та зрозумілими, не мають дискримінаційного характеру, містять загальну інформацію про нормативну й процедурну складові приймальної компанії Вступ-2022 до КНУТШ, а також релевантно відбивають актуальну інформацію щодо особливостей прийому на ОП «Економіка бізнесу» як-от: принципи конкурсного відбору за результатами ЗНО/НМТ; джерела фінансування здобуття вищої освіти; ліцензовані обсяги прийому та обсяги державного замовлення; строки та вартість навчання тощо. Додаткові документи, умови та відомості для абітурієнтів, які планують вступати на цю ОП, розміщено у відкритому доступі на офіційному веб-сайті економічного факультету, зокрема: презентація економічного факультету та відповідних освітніх програм (http://econom.univ.kiev.ua/for_future_students/); інформація про факультет, спеціальність та освітню програму (http://econom.univ.kiev.ua/departments/enterprise_economics/educ_programs/); відомості про академічну й професійну кваліфікацію групи забезпечення ОП (http://econom.univ.kiev.ua/departments/enterprise_economics/). Члени ЕГ дійшли висновку, що Правила прийому на навчання за ОП «Економіка бізнесу» є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Конкурсний відбір при вступі до КНУТШ на ОП «Економіка бізнесу» на базі ПЗСО здійснюється за результатами НМТ (2022 р.) або ЗНО (2019-2021 рр.) та розгляду мотиваційних листів, що регламентовано пунктом 4.1 чинних Правил прийому 2022/2023 н.р.; перелік конкурсних предметів, мінімально допустима кількість балів для кожного з них та їхні вагові коефіцієнти для вступників на основі ПЗСО зафіксовано у додатку 2.4: (1) на основі НМТ – Укр. мова (ваговий коеф. 0,35; мін. бал 101), Математика (ваговий коеф. 0,4; мін. бал 101), Історія України (ваговий коеф. 0,25; мін. бал 101); (2) на основі ЗНО – Укр. мова і література (ваговий коеф. 0,3; мін. бал 101), Математика (ваговий коеф. 0,5; мін. бал 101), один з шести на вибір здобувача (ваговий коеф. 0,25; мін. бал 101); (3) додаток до атестату не впливає на рейтинг здобувача (ваговий коеф. 0,0). Порівняно з 2021/2022н.р. мін. бал знижено зі 120, 130 і 120 відповідно для конкурсних компонентів, що, за словами гаранта ОП, є реакцією групи забезпечення на складність якісної підготовки здобувачів до НМТ під час війни. Найвищі вагові коефіцієнти з Математики і Укр. мови пояснено як особливість ОП, що базується на розвинених логіко-аналітичних здібностях і мовних навичок здобувачів,

необхідних для ефективного опанування ними ОК з НП. ЕГ вважає такі рішення групи забезпечення логічно обґрунтованими, релевантними, правомірними з урахуванням університетської автономності КНУТШ та вмотивованими особливостями ОП. У Правилах прийому КНУТШ передбачено вступ на ОП «ЕБ» на основі ОКР молодшого спеціаліста, ОПС фахового молодшого бакалавра, ОС молодшого бакалавра на перший курс за скороченим строком навчання або на старші курси на вакантні місця. Такі вступники надають сертифікати ЗНО (ваг. коеф. по 0,25) з української мови і математики і складають фахове вступне випробування з «Економіки бізнесу» (ваг. коеф. 0,5) та, у разі успішного складання, їх зараховують на 3 курс денного і заочного відділень. Програма ФВВ (оригінальна назва програми – «Економіка підприємства», редакція від 16.02.2021р.), яку розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті економ. ф-ту (<https://bit.ly/3CDraoQ>), дає змогу перевірити вхідний рівень знань вступника з дисциплін професійного циклу дисциплін ОП «ЕБ», що викладаються на 1-2 курсах, за рахунок включення у її зміст відповідних тем. Найвищий ваговий коеф. для ФВВ пояснено гарантом ОП як запобіжник щодо збереження якості підготовки вступників під час вирівнювання їх освітньої траєкторії у порівнянні зі студентами, які навчаються на ОП з 1-го курсу. ЕГ вважає таку позицію гаранта і групи забезпечення логічною й правомочною та рекомендує для підсилення ключових ПРН, які забезпечуються окремими ОК 1-2 курсів, розглянути доцільність і можливість ввести практику компенсаційних експрес-курсів з цих базових ОК. ЕГ дійшла висновку, що Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання РН, отриманих в інших ЗВО, регламентується п.11 «Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ», пр.№15 ВР КНУТШ від 11.04.2022 (<https://bit.ly/3RZniUz>), здійснюється на підставі документів про раніше здобуту освіту (дод. до диплома, академ. довідка), витягу із навч. картки або академ. довідки ЄКТС. Процедуру визнання РН врегульовує «Положення про порядок перезарахування результатів навчання у КНУТШ», затвердженого ректором КНУТШ від 29.06.2016р. (<https://bit.ly/3EY4mTF>) та безпосередньо Порядок (<https://bit.ly/3VwyHhY>), а саме: ініціатором запровадження процедури визнання РН є здобувач (заява та пакет документів); деканат факультету встановлює академічну різницю на підставі співставлення інформації, наведеної в академічній довідці здобувача, із описом цієї ОП; декан доповідає на засіданні Приймальної комісії КНУТШ і за позитивного рішення (з урахуванням висновків органів студентського самоврядування) результати навчання, отримані в інших ЗВО, у т.ч. під час академічної мобільності (АМ), зараховуються студенту за умови їх відповідності результатам навчання освітніх компонентів, їх кредитного виміру і форм контролю цієї ОП. Усі нормативні документи, які врегульовують цей процес, знаходяться у вільному доступі на веб-сайті КНУТШ. ЕГ дійшла висновку, що правила визнання РН у КНУТШ, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час АМ, є чіткими, прозорими та зрозумілими для здобувачів ОП, забезпечують їх надійність і валідність, повною мірою відповідають принципам об'єктивізму, студентоцентризму та автономії ЗВО. Виходячи з інформації, отриманої під час зустрічей ЕГ з адміністрацією, НПП і здобувачами ОП, а також із додаткових документів, наданих на запит ЕГ (перелік зарубіжних університетів-партнерів КНУТШ, <https://bit.ly/3rZNdRG>, накази на направлення здобувачів ОП на міжнародне академічне стажування, зокрема за 2022р: Балван М., 2 курс і Надточій А., 4 курс (Еразмус+, Університет Ювяскюля та Ун-т Академія Обу, Фінляндія), Козачук В., Миня Г., Пащенко Ан. і Пащенко Ал., 2 курс (Ун-т м.Шмалькальден, Німеччина), Нагорна А. і Олійник О., 3 курс (ВШБ Нац. Ун-ту Луїса, Польща); Положення та розпорядчі документи, які регламентують права і обов'язки стажистів, тощо, <https://bit.ly/3eH8D2K>), підтверджено факти дотримання правил визнання РН, зокрема ті, що наведено у відомостях самооцінювання ОП. Координатор з питань АМ Онисенко Т. і заст. декана ЕФ Любкіна О. навели приклади документального супроводу та оформлення індивідуальних планів стажистів для участі у програмах АМ. ЕГ дійшла висновку, що гарант ОП і адміністрація ф-ту всіляко сприяють і підтримують ініціативу студентів щодо АМ та застосовують індивідуальний підхід у кожному такому випадку.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На момент виїзної експертизи в КНУТШ нормативна база щодо порядку, процедур і правил визнання РН, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній освіті, відсутня. Під час зустрічі ЕГ з фокус-групою №1 «Керівництво ЗВО» отримано роз'яснення від Гожики А.П., проректора з науково-педагогічної роботи КНУТШ, щодо політики запровадження в університеті процедур визнання РН, отриманих у неформальній освіті, а саме: (1) керівництво КНУТШ позитивно ставиться до надання здобувачам вищої освіти права і можливостей на врахування РН неформальної та інформальної освіти в системі формальної освіти, запровадженій в університеті; (2) робоча група КНУТШ за дорученням ректора підготувала проєкт відповідного Положення з урахуванням наказу МОНУ за №130 від 16.03.2022 «Про затвердження порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті РН, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти», яке станом на момент експертизи проходить етап обговорення; (3) перезарахування результатів неформальної та інформальної освіти в КНУТШ розпочнеться з 2022/2023 н.р., після набрання чинності наказу МОНУ за №130. За результатами зустрічі ЕГ з фокус групами «Гаранти ОП», «НПП», «Здобувачі» і «Адмін. персонал», респондентами було підтверджено факти застосування елементів визнання РН, отриманих у неформальній освіті, та їх ознайомленість з можливістю проходити додаткові програми, як, наприклад, онлайн-курси, та їх подальшого часткового врахування при поточному оцінюванні з певних

дисциплін навчального плану. Так, на засіданні профільної кафедри було прийнято рішення про можливість врахування окремих результатів неформальної освіти, підтверджених верифікованими сертифікатами відкритих навчальних платформ. Наприклад, з обов'язкових дисциплін «Проектний аналіз» та «Оцінка бізнесу», вибіркової дисципліни «Інвестиційна політика компанії» (викладач доц. Чубук Л.П.), вибіркової дисципліни «Тренінг з «Економіки бізнес-структур» (викладач ас. Онисенко Т.С.) та інших на початку вивчення курсу відбувається інформування студентів через Google Classroom із зазначених дисциплін про можливість зарахування 20 балів (замість модульної контрольної роботи) за сертифікати, що підтверджують проходження певних рекомендованих курсів на навчальних платформах (в рамках Coursera for Campus, Prometheus, EdX та ін.); дисц. «Тренінг з «Економіки бізнес-структур» (враховано сертифікати з онлайн курсів на платформі Prometheus для здобувачів з курсу Деревенченко Л., Галаган А., Півкопа К., Побігун Н., Лук'яненко Л.); отримання додаткових балів в межах ОК за участь у фахових конференціях, гостьових лекціях тощо (Кривоус А., 4 курс) тощо. Гарантом ОП наведено приклади інформування здобувачів освіти через Google Classroom про можливість врахування РН неформальної освіти під час навчання (<https://bit.ly/3EIsM4>). ЕГ дійшла висновку, що гарант і ГЗ активно опрацьовують елементи визнання РН, отриманих у неформ. освіті, та імплементують їх в систему формальної освіти на ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильні сторони: Правила прийому на ОП «Економіка бізнесу» оприлюднено у відкритому доступі на офіційному веб-сайті КНУТШ у розділі «Приймальна комісія/Основне для вступу/Правила прийому» (<https://bit.ly/3EVM6Ps>), є чіткими й зрозумілими, враховують особливості ОП, що відбито у системі вагових коефіцієнтів для конкурсних предметів, та не мають дискримінаційного характеру. Актуальну для абітурієнтів інформацію щодо нормативної та процедурної складових приймальної комісії Вступ-2022 до КНУТШ розміщено на офіційному веб-сайті університету у розділі «Абітурієнтам/Приймальна комісія» (<https://vstup.knu.ua/>). КНУТШ укладено договори про міжнародне та внутрішнє наукове, педагогічне і культурне співробітництво, активно працюють програми міжнародної академічної мобільності. Процедура визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, має інституційний і системний характер, є чіткою, прозорою та зрозумілою для здобувачів ОП, забезпечує їх надійність і валідність, повною мірою відповідає принципам об'єктивізму, студентоцентризму та автономії ЗВО, актуальна інформація про програми академічної мобільності регулярно й своєчасно доводиться до відома здобувачів ОП. ЕГ позитивно відмічає: високу активність здобувачів ОП як учасників різноманітних програм міжнародної академічної мобільності (попри ускладнення у зв'язку з карантинними обмеженнями під час пандемії 2019-2021рр. та військовою агресією від 24.02.2022); фаховість програм стажування; географію зарубіжних університетів-партнерів; ініціативу НПП профільної кафедри і гаранта ОП щодо активізації провадження принципів врахування РН, отриманих здобувачами ОП у неформальній освіті, в систему формальної освіти згідно з навч. планом ОП і рекомендує локально (до офіційної ухвали відповідного Положення КНУТШ) формалізувати вимоги й правила подібних процедур врахування/перезарахування у робочих програмах навч. дисциплін.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони: ЕГ звертає увагу на ускладнену для зовнішнього користувача навігацію офіційним веб-сайтом КНУТШ для пошуку актуальної інформації про структуру і зміст ОП «Економіка бізнесу», профільну кафедру; як рекомендація, оновити активні посилання зі стартової веб-сторінки КНУТШ на веб-сторінку ЕФ, на якій вже створено ефективну інформаційну структуру веб-ресурсу факультету, кафедр й ОП. Для категорії вступників на ОП на основі документів коледжу для збереження якості їх підготовки й вирівнювання освітньої траєкторії ЕГ рекомендує для підсилення ключових ПРН, які забезпечуються окремими ОК 1-2 курсів, розглянути доцільність і можливість ввести практику компенсаційних експрес-курсів з цих базових ОК. ЕГ рекомендує активніше популяризувати, мотивувати й заохочувати здобувачів ОП щодо участі у заходах і проектах з неформальної освіти та мобільності (на кафедральних, факультетських, університетських та інших ресурсах), а також НПП з групи забезпечення щодо урізноманітнення форм та методів освітнього процесу за даною ОП та задля релевантного врахування цих РН під час викладання дисциплін у формальній освіті.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Загалом, освітня програма має значний рівень узгодженості за підкритеріями 3.1, 3.2 і 3.3 та достатньо мірою узгоджена за підкритерієм 3.4, так як бажано активізувати залучення здобувачів до моніторингу освітніх і професійних платформ (проекти, молодіжні обміни, тренінги, школи розвитку тощо) та участі у них з можливістю

отримати додаткові hard skills, soft skills і transferable skills, які доповнюють й урізноманітнюють ПРН, які декларуються цією ОП. Застосування цілісного підходу в оцінюванні виявлених фактів та їх контексту дозволило встановити, що освітня діяльність за програмою «Економіка бізнесу» загалом відповідає Критерію 3 з недоліками, що не є суттєвими. Слабкі сторони: 1) ЕГ звертає увагу на ускладнену для зовнішнього користувача навігацію офіційним веб-сайтом КНУТШ для пошуку актуальної інформації про структуру і зміст ОП «Економіка бізнесу», профільну кафедру. Рекомендації: 1) Оновити активні посилання зі стартової веб-сторінки КНУТШ на веб-сторінку ЕФ, на якій вже створено ефективну інформаційну структуру веб-ресурсу факультету, кафедр й ОП. 2) Для категорії вступників на ОП на основі документів коледжу для збереження якості їх підготовки й вирівнювання освітньої траєкторії ЕГ рекомендує для підсилення ключових ПРН, які забезпечуються окремими ОК 1-2 курсів, розглянути доцільність і можливість ввести практику компенсаційних експрес-курсів з цих базових ОК. 3) Популяризувати, мотивувати й заохочувати здобувачів ОП щодо участі у заходах і проєктах з неформальної освіти та мобільності (на кафедральних, факультетських, університетських та інших ресурсах), а також НПП з групи забезпечення щодо урізноманітнення форм та методів освітнього процесу за даною ОП та задля релевантного врахування цих ПРН під час викладання дисциплін у формальній освіті. Рекомендації є досяжними.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

ЕГ дійшла висновку, що освітній процес у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка реалізовано на належному рівні, що передбачає використання різноманітних форм та методів навчання і викладання в залежності від специфіки кожної дисципліни. Крім традиційних форм навчального процесу доповнено участю студентів у науково-дослідних роботах та проєктах, тренінгах, виступах на конференціях, семінарах, круглих столах тощо. Форми та методи навчання на ОП «Економіка бізнесу» відповідають Положенню про організацію освітнього процесу (<https://t1p.de/oto2s>). Освітня програма спрямована на формування фахових умінь з економіки в умовах цифровізації (так, до навчального плану ОП включено дисципліну «Блокчейн технології на підприємстві»), також велику увагу приділено формуванню комунікативних навичок англійською мовою, що відповідає заявленим цілям і програмним результатам навчання, а також побажанням стейкхолдерів і студентів. Під час спілкування з керівництвом університету і здобувачами було зазначено, що для вдосконалення навчальної програми проводяться круглі столи, на які запрошуються стейкхолдери і здобувачі освіти, крім того, з цією ж метою проводяться анкетування здобувачів. Індивідуальні завдання, можливість вибору дисциплін з загальноуніверситетського пулу дисциплін, вільний вибір наукових тем досліджень дозволяють зробити висновок про орієнтацію ОП «Економіка фірми» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на студентоцентрикований підхід та відповідає принципам академічної свободи, яка є ключовим принципом ЗВО, завдяки якому університет успішно здійснює свої соціальні функції. Фаховий блок ПРН забезпечується переважно діяльнісно-орієнтованими методами навчання та відповідними наскрізними, комплексними практичними завданнями. Зокрема, у представленому переліку щодо впровадження сучасних методик викладання кафедрою економіки підприємства у 2020-2021 н.р (<https://t1p.de/dd3k>) міститься ряд активних засобів навчання, що забезпечують ефективне досягнення цілей програми. Також викладачі кафедри мають свободу викладання, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що сприяє реалізації педагогічної ініціативи, розробленню та впровадженню авторських курсів, проєктів, освітніх методик, технологій, методів і засобів навчання. Аналіз опитування студентів (<https://t1p.de/ow5e2>) щодо задоволеності організації освітньої діяльності по ОП показав, що студенти, в цілому, задоволені якістю викладання навчальних дисциплін, ставленням викладачів і рекомендують своїм знайомим навчання за даною ОП.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Під час опитування здобувачів вищої освіти ЕГ було з'ясовано, що у межах дисципліни «Вступ до університетських студій» відбувається ознайомлення студентів з усіма освітніми компонентами ОП підготовки бакалаврів з економіки бізнесу. Крім того, на першому занятті з дисципліни в усній формі студентів інформують щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів освітньої програми «Економіка бізнесу» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Здобувачам надається доступ до робочих програм навчальних дисциплін за посиланням на сайті економічного факультету (<https://drive.google.com/drive/folders/12iJLi9odcJT7QgaH5umd-RS2mcBRAFsE>), які регулярно оновлюються або подовжуються. Останні два роки в університеті використовується хмарний сервіс університету Google Workspace for Education, 90 % викладачів створили Google Classrooms, проводять онлайн тестування у Kahoot!. Інформація щодо навчання та контролю надається здобувачам в електронній формі на різних інформаційних ресурсах для цілодобового доступу до матеріалів. За словами здобувачів освіти критерії оцінювання знань є чіткими, зрозумілими та дозволяють з'ясувати, наскільки здобувач вищої освіти зміг досягти запланованих результатів навчання та знаходяться у відкритому доступі. Застосовуються різні методи та форми оцінювання контролю, що дозволяє комплексно оцінити досягнення запланованих результатів навчання. Здобувачі завчасно проінформовані про терміни і умови щодо оцінювання з усіх освітніх компонент. Графік підсумкового оцінювання оприлюднюється та своєчасно доводиться до всіх зацікавлених сторін. Під час зустрічі з адміністративним персоналом з'ясовано, що процес проведення дистанційних екзаменів контролюється навчально-методичним відділом. Визначені можливості

та порядок перескладання у випадках негативних результатів або встановлення порушень академічної доброчесності. Силабуси навчальних дисциплін в діяльності університету не використовуються.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Під час зустрічей з викладачами і здобувачами з'ясовано, що невід'ємною складовою усіх освітніх компонент ОП є використання форм та методів навчання, заснованих на дослідженнях. Комплексний підхід до організації науково-дослідної роботи забезпечує безперервну участь студентів у наукових дослідженнях протягом усього періоду навчання з 2 курсу. Більшість навчальних дисциплін (як обов'язкових так і вільного вибору) містять науково-дослідну компоненту. Це, зокрема, «Економіка праці та СТВ» (проф. Грішнова О. А.), «Економіка підприємства» (доц. Мартинюк Л. А.) Зокрема, результатом наукової роботи в межах дисципліни «Економіка праці та СТВ» є щорічні публікації 3–4 наукових статей у фахових виданнях (у співавторстві з викладачем). Самостійна робота містить аналітичну та дослідницьку складову (творчі завдання, підготовка есе, аналітичних документів, таблиць, здійснення порівняльної характеристики тощо). Курсові роботи як форма самостійного наукового дослідження (з «Економіки підприємства», «Корпоративного управління» та з кластерів), а також виробнича практика, забезпечують здатність використовувати набуті теоретичні знання для вирішення проблем практичного характеру на прикладах діяльності реальних суб'єктів господарювання. Реалізації наукових інтересів здобувачів сприяє їх участь у роботі наукових гуртків «Актуальні проблеми економіки праці та управління персоналом» (науковий керівник проф. Грішнова О. А.) та «Корпоративне управління та соціальна відповідальність бізнесу» (науковий керівник проф. Баюра Д. О.) Крайні наукові студентські дослідження за результатами роботи у наукових гуртках публікуються одноосібно або у співавторстві з науковими керівниками у Збірнику наукових праць «Теоретичні та прикладні питання економіки», який включено МОН у перелік фахових видань категорія «Б» з індексуванням у міжнародній наукометричній базі Scopus. Збірник засновано на кафедрі у 2003 р. (<https://t1p.de/qsnbh>). Також на факультеті видається Збірник наукових праць студентів «Актуальні проблеми розвитку підприємницької діяльності в Україні». Щорічно студенти беруть активну участь у міжнародних конференціях, зокрема, у Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна». Тематика тез доповідей тісно пов'язана з освітніми компонентами ОП. Студенти ОП «Економіка бізнесу» постійно беруть участь у Всеукраїнських конкурсах наукових робіт, олімпіадах зі спеціальності (у докарантинний період), де регулярно стають переможцями. Студенти також виконують наукові проекти за технічної, організаційної підтримки підприємств: ТОВ «League Design Agency» (Швець Вероніка, 4 курс), ПрАТ «Склоприлад» (Байрак Ігор, 4 курс).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

ЕГ дійшла висновку, що в КНУ імені Тараса Шевченка переглядом статусу оновлення ОК та виконання процедур забезпечення якості освітнього процесу опікується Навчально-методичний центр організації освітнього процесу (<https://cutt.ly/nRaxUID>) та відділ забезпечення якості освіти, а на рівні факультету науково-методична комісія. Перегляд та оновлення змісту освітніх компонентів ОП здійснюється згідно Тимчасового порядку розгляду пропозицій щодо внесення змін до описів ступеневих освітніх програм (<https://t1p.de/dkur>) та Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка (<https://t1p.de/dm8x9>). Зміни до ОП вносяться за поданням кафедри на основі рекомендацій стейкхолдерів, випускників, студентів, викладачів, гаранта програми. У 2022 н. р. з метою посилення професійних компетентностей студентів, пов'язаних з діджиталізацією економіки до навчального плану ОП включено дисципліни «Блокчейн технології на підприємстві», «Креативна економіка», а для вдосконалення навичок професійної комунікації іноземною мовою – «English in the business-manager's workplace». Раніше у такий спосіб було впроваджено у структуру ОП наступні дисципліни: «Організація бізнес-процесів на підприємстві», «Управління ефективністю бізнес-операцій», «Тренінг «Бізнес-моделювання». За інформацією керівника НМК економічного факультету Магомедової А. М. щорічно на початку нового навчального року викладачами здійснюється перегляд та оновлення (або подовження) робочих програм навчальних дисциплін. Внесені зміни оформляються окремим додатком та затверджуються НМК економічного факультету. Тематичні плани та зміст дисциплін оновлюються на основі наукових досліджень викладачів, систематичного аналізу публікацій на відповідну тематику, участі у програмах академічної мобільності, закордонних стажуваннях, різноманітних програмах підвищення професійної кваліфікації, тісної співпраці зі стейкхолдерами. Таким чином, на основі досвіду роботи в Тендерному комітеті університету доц. Голованенка М.В. розроблено модуль «Тендерні закупівлі», наслідком стажування доц. Мартинюк Л.А. (СПМСНПУ) та проходження курсів проф. Філюк Г.М. стало оновлення завдань самостійної роботи з «Економіки підприємства», «Управління витратами компанії» (результат – посилення практичної підготовки); проходження стажування доц. Чубук Л.П. (ДС «Інжиніринг») забезпечило застосування Project Expert (демо-версія) в дисципліні «Проектний аналіз». Викладачі випускової кафедри мають наукові публікації, матеріали яких використовуються в оновленні навчального матеріалу. Так, за останні 2 роки опубліковано більше 90 наукових статей, з них 37 – у НМБД, 9 монографій, 3 підручники.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

На економічному факультеті є координатор з питань академічної мобільності та навчання іноземних громадян Онисенко Т. С., функцією якої є організаційна підтримка здобувачів у їх прагненні до реалізації можливостей щодо академічної мобільності за проєктами ERASMUS+, MEVLANA, MITACS, NUPRE, DAAD (<https://t1p.de/ql9y>). Академічна мобільність здійснюється без збільшення тривалості навчання, затвердженої ОП. Визнання результатів навчання учасників програм міжнародної академічної мобільності відбувається згідно індивідуального плану та наданого документа з результатами навчання в іншому ЗВО. Так, здобувачі освіти з курсу Олійник О. та Нагорна А. навчалися протягом весняного семестру 2021 – 2022 н.р. в Національному Університеті Луїса, Вища школа бізнесу, Польща (перезараховано 30 кредитів ECTS), 2 курсу Козачук В., Миню Г., Пащенко А., Пащенко А. – в Університеті м. Шмалькайден, Німеччина (18 кредитів). Викладачі випускової кафедри систематично проходять підвищення кваліфікації, зокрема, Грішнова О.А. (Інститут розвитку міжнародного співробітництва, Польща), Вірченко В.В. (Білостоцький університет, Польща), Піменова О.В. (стажування за програмою Міжнародного Вишеградського Фонду, Польща), Мартинюк Л.А. (Університет фінансів, бізнесу та підприємництва, Болгарія); беруть участь у міжнародних науково-практичних конференціях; здійснюють викладання дисциплін у зарубіжних університетах (Магомедова А.М., курс лекцій для студентів Національного університету Луїса, Польща); публікуються у міжнародних журналах, що індексуються у НМБД. В рамках угоди між Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Вищою школою бізнесу Національного університету Луїса (Польща) на кафедрі економіки підприємства відкрита освітня програма подвійного дипломування «Економіка та оцінка підприємства (бізнесу) / Economics and Enterprise (business) valuation».

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильні сторони: Перевагою даної ОП є активна участь викладачів та студентів у науковій діяльності, зокрема щодо публікації тез доповідей і наукових статей. Здобувачі поінформовані щодо структури навчальних дисциплін, критеріїв оцінювання за компонентами, порядку і термінів здійснення контрольних заходів. Під час карантину і воєнного стану організовано дистанційне навчання. Студенти мають можливість здійснювати публікації у виданнях університету і це заохочується викладачами. Враховуються побажання роботодавців, випускників, викладачів і студентів щодо змісту ОП і організації навчального процесу. Відбувається щорічне оновлення і перегляд РПНД. Перспективним є участь викладачів кафедри у міжнародних наукових і освітніх проєктах, а студентів у програмах академічної мобільності і подвійного дипломування.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони: 1. Відсутність єдиної освітньої платформи для дистанційного навчання. 2. Відсутність силабусів. 3. Низька участь у реалізації проєктів міжнародного співробітництва у науковій та освітній діяльності. за участі викладачів і здобувачів освіти ОП «Економіка бізнесу» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Рекомендації: ЕГ рекомендує здійснити ряд заходів, які будуть сприяти покращенню процесів навчання і викладання за освітньою програмою, серед яких наступні: 1. Для зручності студентів, забезпечення прозорості оцінювання і контролю з боку адміністрації університету реалізувати на рівні університету або економічного факультету єдину освітню платформу для дистанційного навчання. 2. Зважаючи на орієнтацію РПНД більшою мірою на викладачів, запровадити силабуси або розширені анотації дисциплін як більш зручну форму для розуміння студентами змісту дисципліни, запланованих ПРН і вимог викладача щодо організації навчального процесу і комунікації (передусім для вибіркового ОК). 3. Активізувати реалізацію проєктів міжнародного співробітництва у науковій та освітній діяльності. за участі викладачів і здобувачів освіти ОП «Економіка бізнесу» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. 4. Знизити ризик недосягнення ПРН 27 через забезпечення його лише одним ОК.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

У ході роботи з критерієм 4, ЕГ дійшла до висновку, що певні недоліки за підкритеріями 4.1, 4.2 та 4.5, які не є критичними, і, на думку експертної групи, дозволяють зробити висновок про відповідність критерію на рівні В. Сильні сторони: 1. Перевагою даної ОП є активна участь викладачів та студентів у науковій діяльності, зокрема щодо публікації наукових статей, участі у конкурсах наукових робіт. 2. Здобувачі поінформовані щодо структури навчальних дисциплін, критеріїв оцінювання за компонентами, порядку і термінів здійснення контрольних заходів. 3. Під час карантину і воєнного стану організовано дистанційне навчання з використанням сучасних технологій. 4. Студенти мають можливість здійснювати публікації у виданнях університету і це заохочується викладачами, працює науковий гурток. 5. Взаємодія роботодавців, випускників, викладачів і студентів щодо змісту ОП і організації навчального процесу. 6. Відбувається щорічне оновлення і перегляд РПНД. 7. На ОП викладачами кафедри

здійснюється всебічна підтримка студентів і забезпечення індивідуального освітньо-наукового консультування. Слабкі сторони: 1. Відсутність єдиної освітньої платформи для дистанційного навчання. 2. Відсутність силябусів. 3. Низька участь у реалізації проектів міжнародного співробітництва у науковій та освітній діяльності. за участі викладачів і здобувачів освіти ОП «Економіка бізнесу» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Рекомендації: ЕГ рекомендує здійснити ряд заходів, які будуть сприяти покращенню процесів навчання і викладання за освітньою програмою, серед яких наступні: 1. Для зручності студентів, забезпечення прозорості оцінювання і контролю з боку адміністрації університету реалізувати на рівні університету або економічного факультету єдину освітню платформу для дистанційного навчання. 2. Зважаючи на орієнтацію РПНД більшою мірою на викладачів, запровадити силябуси або розширені анотації дисциплін як більш зручну форму для розуміння студентами змісту дисципліни, запланованих ПРН і вимог викладача щодо організації навчального процесу і комунікації (передусім для вибіркового ОК). 3. Активізувати реалізацію проектів міжнародного співробітництва у науковій та освітній діяльності. за участі викладачів і здобувачів освіти ОП «Економіка бізнесу» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Рекомендації є цілком досяжними і відповідають стратегічним цілям університету і прагненням академічного персоналу.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів в КНУТШ визначені пп.4 і 7 «Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ», пр.№15 ВР КНУТШ від 11.04.2022 (<https://bit.ly/3RZniUz>). ЕГ відмічає системний інституційний підхід з боку КНУТШ загалом та економічного факультету і профільної кафедри зокрема, а саме: (1) система оцінювання знань студентів включає комплекс поточних і підсумковий контроль, що конкретизуються для кожного ОК з навч. плану ОП у робочих програмах (РП) дисциплін, які складаються НПП уніфіковано для університету згідно з чинною Інструкцією, <https://bit.ly/3EKWJzC> (Ухвала ВР КНУТШ від 30.06.2017); (2) РП усіх ОК розміщено у вільному доступі на сайті ф-ту (<https://bit.ly/3gfhHfG>); (3) РП ОК обов'язково містить структуровану інформацію про (<https://bit.ly/3ThhcAm>): мету, стислу анотацію та основні навчальні цілі (завдання) (п.1-4); формулювання РН ОК викладено чітко, прозоро й зрозуміло для здобувачів та узгоджено, з одного боку, з інформацією про форми/методи/технології викладання/навчання та з методами оцінювання (п.5), а з другого, деталізується їх відповідність ПРН ОП згідно з матрицею 5.1 (п.6); бальна оцінка за усі ПРН має логічний і збалансований розподіл; схема формування системи бальних оцінок (п.7) дає вичерпну інформацію про критерії оцінювання поточних і підсумкового контролів з дисципліни; структура курсу у розрізі форми занять і видів робіт є достатньо інформативною (п.8); (4) інформування здобувачів про критерії оцінювання та форми контрольних заходів здійснюється на першому занятті з дисципліни, що регламентовано Положенням «Про порядок оцінювання знань студентів», та підтверджено на зустрічах ЕГ з фокус-групами «Здобувачі» і «Академ. персонал». Підсумковий контроль включає семестровий контроль і державну атестацію студента. Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену або заліку з конкретного ОК з ОП; оцінювання знань студентів здійснюється паралельно за 4-бальною національною шкалою і за 100-бальною накопичувальною шкалою ЄКТС; застосовувані форми контролю регламентуються ОП, яку розміщено у відкритому доступі на веб-сайті економічного факультету (<https://bit.ly/3VCP0hR>). Актуалізовані графік осв. процесу та розклад занять і сесії розміщено у відкритому доступі (<https://bit.ly/3D3hntD>). Гарант ОП, адміністрація профільної кафедри і факультету практикує збір інформації щодо чіткості та зрозумілості критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів на регулярній основі, використовуючи офіційні онлайн-ресурси, через які організовано зворотний зв'язок зі здобувачами (<https://bit.ly/3ScSa41>). Отримана інформація регулярно обговорюється на засіданнях профільної кафедри і враховується для подальшого вдосконалення освітнього процесу на ОП «Економіка бізнесу» (<https://bit.ly/3gcZuQ5>). ЕГ дійшла висновку, що форми і методи контрольних заходів є прозорими, зрозумілими та дозволяють релевантно перевірити досягнення задекларованих в ОП ПРН.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Атестація здобувачів ОП здійснюється згідно вимог чинного Стандарту ВО спец. 051 «Економіка» (затверджено наказом МОНУ за №1244 від 13.11.2018) у формі атестаційного іспиту (Комплексного підсумкового іспиту з економіки бізнесу). Інформація про підсумкову атестацію здобувачів ОП знаходиться у вільному доступі (в документі є певні розбіжності в назві ОП) (<https://bit.ly/3ToalF6>). Ця форма атестації забезпечує комплексний характер, об'єктивно і надійно визначає рівень підготовки бакалаврів зі спеціальності 051 Економіка з урахуванням освітнього фокусу за програмою «Економіка бізнесу». ЕГ, провівши аналіз наданої документації щодо атестації здобувачів ОП, дійшла висновку, що форма атестації здобувачів повністю відповідають вимогам стандарту ВО за спеціальністю 051 Економіка.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають

процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Відомості щодо проведення контрольних заходів (КЗ), які забезпечують об'єктивність оцінювання та неупередженість екзаменаторів, визначені у п.7 «Полож. про орг-ю освіт. процесу» (<https://bit.ly/3yR7MDu>) та РП дисциплін (КЗ проводиться більш ніж одним оцінювачем; цей факт було підтверджено на зустрічі ЕГ з фокус-групами «Здобувачі», «НПП», «Адмін. персонал», «Керівництво ЗВО»). Терміни і форми проведення КЗ доступні для перегляду в графіку освіт. процесу й особистих електрон. кабінетах (<https://bit.ly/3mdJxIw>). У вільному доступі інфо про підсумкову атестацію (ПА) здобувачів ОП (<https://bit.ly/3ToalF6>). Під час проведених ЕГ зустрічей (ст. 4к. Кривоус А.) підтверджено факт ознайомлення зд-чів з процедурою проведення КЗ та критеріями оцінювання на початку вивчення дисципліни. У разі об'єктивної неможливості проведення поточного і підсумкового оцінювання в офлайн-форматі (пандемія 2020-2021рр., військова агресія 2022р.), у КНУТШ запроваджується змішаний або дистанційний формат, який регламентується та процедурно врегульовується «Тимчасовим порядком проведення ЗЕС та ПА з використанням технологій дист. навч.» (<https://bit.ly/3s5F5PJ>). ЕГ констатує, що в КНУТШ змішаний/дист. формат освіт. процесу організовано із застосуванням різних платформ, зокрема Google meet, Zoom, Google classroom. Під час зустрічі проректор Гожик А. дав ЕГ таке роз'яснення щодо відсутності єдиної в КНУТШ платформи дистанц. навч.: (1) були невдалі спроби створення такої єдиної онлайн-платформи із залученням стороннього виконавця, але від цього проєкту ун-т осміслено відмовився з причини того, що охоплення усього різноманіття нюансів для підготовки за різними ОП є надскладною задачею, для вирішення якої на сьогодні бракує ресурсів; (2) в ун-ті застосовуються асинхронні безкоштовні онлайн платформи, які кожний ф-т вибирає самостійно з урах. специфіки ОП, зокр. на цій ОП - платформи Google-classroom, Google-диск, Zoom. За словами гаранта ОП, здоб-чам надається доступ до навч. матеріалів на Google-диску, завдання висилаються на корпоративну пошту групи або напряму в Телеграм, для оцінювання вик-ться Google-форми (КНУТШ має ліцензії з розширеним функціоналом Zoom і Google meet). У КНУТШ здійснюється системний захист прав і свобод здоб-чів щодо об'єктивності оцінювання їх навч. здобутків і врегулювання конфлікту інтересів, що врегульовується чинним «Порядком» (<https://bit.ly/3D86jvi>); організовано зворотний зв'язок із адміністрацією ф-ту (<https://bit.ly/3ScSa41>). Під час зустрічей ЕГ з НПП і здоб-чами підтверджено такі факти: повторне складання іспитів, зокр., з дисципліни «Ек-ка праці та СТВ» комісії у складі заст. декана і двох НПП кафедр (4 ст. 2 курсу: - 2 успішно, 2 відраховано); тісна комунікація НПП зі зд-чами ОП, що попереджає виникнення конфліктних ситуацій (скарг на ОП не зафіксовано). ЕГ дійшла висновку, що процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в КНУТШ системно врегульовані на інституційному рівні, послідовно дотримуються під час реалізації ОП та є дієвими.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності (АД) у КНУТШ системно регулюються док-ми: Полож. про орг-ю освіт. процесу (п.9.8, 10.7), Полож. про систему забезпечення якості освіти та освіт. процесу (<https://bit.ly/3qVsj1>), Етичний кодекс універ-кої спільноти (<https://bit.ly/3zVpKTA>), Полож. про систему виявлення та запобігання академічному плагіату (<https://bit.ly/3ooxhaS>). Відповідну інфо та відеопрезентації для здоб-чів про правила освіт. процесу в ун-ті та на економ. ф-ті розміщено у вільному доступі на сайті: «Ф-т/Студенту/Орг-я навч. процесу» (<https://bit.ly/3DoFnxu>). Вказані нормат. док-ти повною мірою регламентують процедури дотримання та відповідальність учасників освіт. процесу за порушення АД. АД популяризується в КНУТШ через постійну систематичну роз'яснювальну роботу із здоб-чами ОП з боку кураторів груп, гаранта і ГЗ ОП, адміністрації економ. ф-ту, дорадчих кафедральних, факультетських і загально-університетських органів (наук.-метод. комісії, відділ підготовки та атестації НПК, сектор моніторингу якості освіти тощо), Наглядової Ради, ректора та Вч.Р КНУТШ. Проведені ЕГ зустрічі з різними фокус-групами підтвердили обізнаність учасників щодо суті АД, зокр., у фокус-групі «Студактив» повідомили про популяризацію АД (курс лекцій «АД в європейському освіт. і наук. просторах: багатовимірна імерсивна модель» А. Артюхова, члена НАЗЯВО як запрошеного лектора (<https://bit.ly/3MhQcTz>). Перевірка результатів наук. досліджень (індивід. і курсових) відбувається через застосування ліцензованого сервісу пошуку ознак плагіату Unicheck (КНУТШ укладено договір про співпрацю від 26.04.2018). Окрім цих інституційних заходів із запобігання АД, здобувачі ОП самостійно здійснюють технічну перевірку з використанням демо-версій загальнодоступного ПЗ. Виходячи з інформації від фокус-групам, за період навчання у здоб-чів ОП випадків порушення АД виявлено не було. ЕГ дійшла висновку, що КНУТШ здійснює дієву й ефективну сист. забезпечення АД на рівні ун-ту і ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильні сторони: Керівництво КНУТШ, економічного факультету та НПП кафедри економіки підприємства є відкритими до спілкування. Контрольні заходи та оцінювання здобувачів ОП регламентуються інституційно й системно відповідними положеннями та нормативними документами, що знаходяться у відкритому доступі на офіційних веб-сайтах університету, факультету та кафедри. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання

здобувачів ОП визначені в робочих програмах дисциплін, які розміщено у вільному для студентів доступі на офіційному веб-сайті. Правила проведення контрольних заходів є доступними, валідними, чіткими і зрозумілими для всіх учасників освітнього процесу, що забезпечує об'єктивність оцінювання результатів знань здобувачів. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу КНУТШ забезпечується нормативними документами, положеннями, наказами та підкріплюються систематичною роз'яснювальною роботою з боку кураторів, гаранта і групи забезпечення ОП. Здобувачі мають безоплатний доступ до ліцензійного сервісу Unicheck та інших загальнодоступного ПЗ, через які відбувається перевірка і самоперевірка їх письмових робіт. Між групою забезпечення і здобувачами ОП налагоджено конструктивний діалог щодо дотримання відповідної якості навчально-наукового продукту (затвердження тем та виконання завдань курсових робіт, підготовки та участі у наукових заходах з урахуванням наукових та професійних побажань здобувачів тощо); починаючи з першого курсу і протягом усього навчання, серед здобувачів ОП проводиться систематична роз'яснювальна робота щодо дотримання принципів академічної доброчесності, які популяризують та імплементують через відкриті онлайн ресурси, гостьові лекції, поточні аудиторні заняття. В умовах карантину та війни освітній процес на ОП проходить у повному обсязі відповідно до затвердженого розкладу з використанням платформ Google-classroom, Google-диск, Zoom.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони: Відзначаючи чіткість і зрозумілість правил проведення контрольних заходів і структурованості очікуваних результатів навчання з окремих ОК, які регламентуються робочими програмами навчальних дисциплін, ЕГ одночасно звертає увагу на високу «навчально-методичність» формулювання цих позицій, а тому «важкість» їх релевантного сприйняття здобувачами. Як рекомендацію ЕГ пропонує гаранту і групі забезпечення ОП переглянути питання щодо доцільності розробки зрозумілого для здобувачів документу з викладенням інформації у спрощеній формі, зокрема, на кшталт силабусу. Рекомендації: привести у відповідність нормативну документацію із нормативного і навчально-методичного забезпечення цієї ОП (зустрічається назва ОП «Економіка підприємства») до назви ОП «Економіка бізнесу».

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Загалом освітня програма «Економіка бізнесу» має значний рівень узгодженості за підкритеріями 5.1 і 5.2 та достатньо високою мірою узгоджена за підкритеріями 5.3 і 5.4. Застосування цілісного підходу в оцінюванні виявлених фактів та їх контексту дозволило встановити, що освітня діяльність за ОП «Економіка бізнесу» загалом відповідає Критерію 5 з недоліками, що не є суттєвими. Слабкі сторони: Відзначаючи чіткість і зрозумілість правил проведення контрольних заходів і структурованості очікуваних результатів навчання з окремих ОК, які регламентуються робочими програмами навчальних дисциплін, ЕГ одночасно звертає увагу на високу «навчально-методичність» формулювання цих позицій, а тому «важкість» їх релевантного сприйняття здобувачами. Як рекомендацію ЕГ пропонує гаранту і групі забезпечення ОП переглянути питання щодо доцільності розробки зрозумілого для здобувачів документу з викладенням інформації у спрощеній формі, зокрема, на кшталт силабусу. Рекомендації: привести у відповідність нормативну документацію із нормативного і навчально-методичного забезпечення цієї ОП (зустрічається назва ОП «Економіка підприємства») до назви ОП «Економіка бізнесу». Рекомендації є досяжними.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

В результаті проведення експертизи ОП, детального аналізу Зведеної інформації про викладачів ОП (таблиця 2), додаткової інформації наданої гарантом програми та під час роботи у фокус-групі експертна група виявила, що переважно усі викладачі які читають на ОП мають відповідну базову освіту, науковий ступінь або вчене звання за спеціальністю; згідно графіку, але рідше як через 5 років, проходять курси підвищення кваліфікації терміном не менше 1 місяця, мають сертифікати проходження онлайн-курсів на платформах. ЕГ дійшла висновку, що ОП повною мірою відповідає чинним вимогам щодо рівня кваліфікації викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми. Серед викладачів кафедри практично всі мають науковий ступінь та всі мають фахові публікації з тематики підготовки фахівців за освітньою програмою. Серед викладачів кафедри 5 професорів, з яких 4 є докторами економічних наук. Всі викладачі кафедри (16 осіб) мають науковий ступінь. Викладачі кафедри здійснюють керівництво аспірантами, беруть участь в атестації кадрів вищої кваліфікації і залучають аспірантів до викладацької

роботи. ЕГ дійшла висновку, що академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір викладачів ОНП здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», а також Порядку конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка (<https://bit.ly/2WEnToh>). Для обрання на посаду, як правило, перший рік роботи фахівця зараховується за наказом, а після першого року роботу – через оголошення конкурсу на заміщення вакантної посади з оприлюдненням вимог до претендента, які включають досвід науково-педагогічної роботи, наявність сертифікату зі знання іноземної мови, а також наукового ступеня, вченого звання, наукових й навчально-методичних публікацій у фахових виданнях за останні роки, підтвердження проходження підвищення кваліфікації, стажування. Претендент має підтвердити власну кваліфікацію через проведення публічної лекції з обраної та узгодженої з керівництвом кафедри тематики, або науковою доповіддю, яка є відкритою для всіх бажаючих. Після лекції (або наукової доповіді) важливою частиною є публічне активне обговорення членами кафедри та присутніми. Формально це фіксується в протоколі засідання кафедри та підписанням заключного висновку щодо відповідності претендента рекомендованим кваліфікаційним характеристикам вакантної посади. Згідно чинних вимог нормативних актів та настанов/розпоряджень керівництва ЗВО всі процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОНП. Для прийняття позитивного рішення процедури конкурсного відбору віддають переваги, якщо у претендента є попередній досвід викладання, науковий рівень представлених публікацій, їх індексація в провідних наукометричних базах даних, наявність методичного доробку з частин освітніх компонентів в межах ОП, розмір фактичного педагогічного навантаження, участь у підготовці кандидатів (докторів філософії) та докторів наук тощо. Переважна більшість дисциплін обов'язкових компонентів ОП забезпечені науково-методичними працями викладачів, які складаються переважно із навчально-методичних рекомендацій до практичних і лабораторних робіт та в меншій мірі - навчальних посібників, підручників або монографій. ЕГ дійшла висновку, про прозорість та ефективність процедур конкурсного добору викладачів, які дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми. ЕГ дійшла висновку, що процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Під час зустрічей у фокус-групі з роботодавцями, аналізу відомостей самооцінювання встановлено, що їх дійсно залучають до організації та реалізації освітнього процесу. На факультеті залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу здійснюється на основі Положення про Ради роботодавців у КНУ ім. Тараса Шевченка (<https://bit.ly/3A9C424>); збору та розгляду відгуків роботодавців на засіданнях кафедри та робочій групі ОП; зустрічей студентів з випускниками, які виступають роботодавцями, у межах Alumni Club EF (<https://bit.ly/3DTi6uM>); співпраці з міжнародною компанією GENESIS, (приклад співпраці наведено <https://bit.ly/3A6S9FV>); участі роботодавців у заходах кафедри та факультету, зокрема, на Днях кар'єри (<https://bit.ly/2Yiikm3>). Під час особистого спілкування ЕГ з роботодавцями було заявлено про постійне піклування роботодавців особливостями реалізації ОП та її посилення зв'язку з практикою. ЕГ дійшла висновку, що заклад вищої освіти, і, зокрема, економічний факультет КНУ ім. Тараса Шевченка, повною мірою, коректно та ефективно залучає роботодавців до реалізації освітнього процесу. ЕГ дійшла висновку, що КНУ ім. Тараса Шевченка та його економічний факультет залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Традиційно на кафедрі практикам надається дозвіл на читання лекцій (незалежно від наявності у них наукового ступеню). Так, в результаті спілкування з роботодавцями було підкреслено про наявність тісних зв'язків кафедри з представниками бізнесу та управління. Майстер-клас проводив відомий український бізнесмен Євген Черняк (<https://bit.ly/3ou34X4>, відбувся тиждень лекцій від провідних компаній України (<https://bit.ly/2WCU07F>); майстер-класи від практиків бізнесу (<https://bit.ly/3l7FLL4>); день відкритих дверей в Центрі підприємництва «ДІЯ.БІЗНЕС» (<https://bit.ly/3V91VZj>) за участю студентів, що навчаються за програмою “Економічна аналітика та статистика”. Присутні на зустрічі представники роботодавців - Биковець В.М.; Піменов С.А.; Біло І. - підтвердили їх активне залучення до навчального процесу. ЕГ дійшла висновку, що заклад вищої освіти, і, зокрема, економічний факультет КНУ ім. Тараса Шевченка, ефективно залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, зокрема, з кола потенційних та реальних роботодавців.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Економічний факультет КНУ ім. Тараса Шевченка постійно сприяє підвищення фахового рівня викладачів через направлення на стажування; сприяння навчання в докторантурі; преміювання за високі результати публікаційної активності (цей процес регулюється Наказом Ректора № 71-32 від 31.01.2014 р. «Про затвердження Положення про стимулювання співробітників КНУТШ за результатами наукової діяльності» (<https://bit.ly/3uCF325>)), а також Розпорядженням ректора «Про створення комісії з матеріального заохочення» від 10.12.2018 р., №113 (<https://bit.ly/3uCF325>); для підвищення індивідуального зростання та фахової підготовки створено Центр іноземних мов (<https://bit.ly/3l8jqU5>); (<https://bit.ly/3ix6NQL>); проводяться короткотермінові тренінги та навчальні іноземності, зокрема, з інтерактивних методик викладання (<https://bit.ly/3A8Gczu>) та використання програмного забезпечення (<https://bit.ly/2YibRBv>). Як було повідомлено члена ЕГ під час онлайн-зустрічей з викладачами, вони постійно проходять підвищення кваліфікації в Інституті підвищення кваліфікації (зі збереженням посадового окладу), а також за кордоном в межах академічної мобільності. Викладачі кафедри задіяні до наукової та експертної діяльності, так, проф. Схануров Ю.І. є головою асоціації промисловців та підприємців, координує активну співпрацю з представниками реального сектору економіки, проф. Баюра Д.О. є членом Громадської спілки «Українське об'єднання ринків капіталу» (УСМА), проф. Шаульська Л.В. є тренером з місцевого економічного розвитку проєкту ПРОМІС (Канада), GIZ UA (Німеччина). Кафедра підтримує тісні зв'язки з фахівцями з Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Полтавського технічного університету імені Юрія Кондратюка. ЕГ дійшла висновку, що економічний факультет КНУ ім. Тараса Шевченка сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями, що забезпечує високий рівень реалізації ОП «Економіка бізнесу».

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Стимулювання викладацької майстерності має матеріальні та нематеріальні форми. На економічному факультеті КНУ ім. Тараса Шевченка, згідно чинного законодавства, нараховуються та сплачуються надбавки до посадового окладу за наукові ступені, вчені звання та стаж роботи, практикуються премії. Серед нематеріального заохочення, стимулювання та мотивації викладачів є сприяння їх науково-педагогічному кар'єрному зростанню через стимулювання участі у міжнародних наукових заходах за кордоном, проведення міжнародних фахових наукових заходів на базі університету, науково-педагогічне стажування; допомога у виданні наукових монографій і статей, навчальних підручників, посібників. Досягнення у науковій та педагогічній діяльності викладачі відзначаються державними нагородами, можуть отримати почесні звання, а також грамоти і подяки з боку МОН України. Формами нематеріального стимулювання також є грамоти і подяки ректора університету та декана факультету. Відповідно до Положення про стимулювання співробітників Київського національного університету імені Тараса Шевченка визначається «Кращий викладач року» (<https://bit.ly/3mhNcoS>). Викладачі кафедри є неодноразово нагороджувалися відзнаками з боку керівництва ЗВО. ЕГ дійшла висновку, що економічний факультет КНУ ім. Тараса Шевченка активно стимулює розвиток викладацької майстерності в межах ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильні сторони: Постійна увага до підвищення фахового рівня викладачів, тісна співпраця з роботодавцями, стимулювання до наукового зростання та викладацької майстерності. Позитивні практики: Значна увага до стимулювання публікаційної активності та підвищення інших показників наукової діяльності (публікацій у БД Scopus та WoS).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони: відсутні. Рекомендації: посилити поінформованість сайту факультету та кафедри щодо підвищення кваліфікації викладачів і співробітників.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

У ході роботи з критерієм 6, ЕГ дійшла до висновку, що ОПП має рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 6.1 - 6.6 та відповідає рівню А. До сильних сторін можна віднести: фаховий рівень викладацького складу кафедри, тісна співпраця з роботодавцями та значний персональний досвід участі викладачів в міжнародних проектах. Позитивні практики: Значна увага до стимулювання публікаційної активності та підвищення інших показників наукової діяльності (публікацій у БД Scopus та WoS).

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Для огляду матеріально-технічної бази ЕГ були надані відео корпусу економічного факультету, аудиторій, гуртожитку та фотогляд спорткомплексу, бібліотеки ім. М.Максимовича, бібліотеки економічного факультету, університетської клініки. Спортивний комплекс обладнаний сучасними тренажерами та снарядами, має у своєму складі криту площадку, відкритий стадіон та басейн, до яких здобувачам та НПП надається вільний доступ. Бібліотека ім. М.Максимовича надає доступ до навчально-методичних матеріалів та інших видів літератури, надає місце для роботи з матеріалами, має у своєму складі обладнаний комп'ютерний. На території бібліотеки функціонує коворкінг Nova Hub та мистецька зала. На сайті здобувачі та НПП можуть отримати доступ до наукових баз: Scopus, Web of Science, ScienceDirect, EBSCO та інш. (<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>). Також на сайті бібліотеки у доступі електронні репозитарії. Окремо функціонує бібліотека економічного факультету - з фотоогляду ЕГ з'ясувала, що у фондах бібліотеки є широкий спектр спеціальної економічної літератури, міститься друкований методичний матеріал. На території ЗВО діє поліклініка, яка забезпечує доступ здобувачів та НПП до повного кола первинних спеціалістів. При реалізації ОП використовується в тому числі аудиторний фонд та інфраструктуру економічного факультету. Аудиторії сучасні - комфортні місця для сидіння та столи. Більшість аудиторій обладнані мультимедійними засобами - проектори, телевізори, фліпчарти і т.д. Деякі аудиторії обладнані системами кондиціонування повітря. Зразковою є аудиторія Genesis - облаштована спільно з компанією Genesis. До послуг здобувачів та НПП дві точки харчування розміщені у корпусі факультету. У коридорах корпусу обладнані точки відпочинку. За підтримки компанії Huawei обладнано експериментальний простір Дія.Бізнес. Зі слів Андрія Петровича Гожики ЗВО забезпечує доступ до безпроводної мережі по всій території ЗВО. Також він зазначив, що через складності із розробкою в ЗВО, наразі, не функціонує єдиний агрегатор навчальних матеріалів для здобувачів. Зі викладачів на зустрічі з НПП ЕГ з'ясувала, що навчальні матеріали розсилаються персонально студентам, або викладачами надається доступ до хмарних сховищ, де ці матеріали зберігаються. Для забезпечення онлайн навчання для викладачів організовано корпоративний доступ до Zoom та Kahoot. Представлений на відео комп'ютерний клас укомплектований технікою - всі пристрої мають ліцензоване програмне забезпечення. Оглянувши матеріально-технічну базу, ЕГ дійшла висновку, що створені умови є комфортними та можуть забезпечити реалізацію ОП на високому рівні.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Із зустрічі з НПП ЕГ з'ясувала, що здобувачам надається доступ до необхідного програмного забезпечення, як у вигляді доступу у комп'ютерному класі так і встановлення ПЗ на девайсах здобувачів. Поліклінікою ЗВО надається пакет базових медичних послуг. Здобувачам та НПП надається вільний доступ до спорткомплексу та басейну. Бібліотека забезпечує доступ до своїх фондів як у фізичному форматі, так і в електронному. Необхідні навчальні надаються здобувачам персонально, або у вигляді доступу до хмарних сховищ. ЕГ дійшла висновку, що здобувачі отримують необхідний рівень забезпечення ресурсами та мають доступ до інфраструктури факультету та ЗВО.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

За словами Коваленко Оксани Ярославівни приміщення факультету повністю відповідають стандартам безпеки. Зокрема кожен поверх обладнаний схемою евакуації та пожежним гідрантом. Із відео комп'ютерного класу ЕГ відзначено наявність двох вогнегасників. На пропускному пункті гуртожитку є набори першої допомоги та для надзвичайних ситуацій. Пропускні пункти та деякі аудиторії обладнані санітайлерами. У ЗВО організовано бомбосховища, які відповідають рекомендаціям - хоча в приміщенні факультету немає бомбосховища, але найближче знаходиться в п'ятихвилинній доступності. У гуртожитку організовано ізолятори на випадок спалахів захворювань.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Під час зустрічей зі здобувачами та випускниками ЕГ з'ясувала, що у ЗВО практикується кураторський супровід здобувачів протягом усього періоду навчання на бакалаврському рівні. Куратор вирішує широкий спектр завдань, зокрема допомагає в вирішенні конфліктних ситуацій та здійснює підтримку щодо комунікації з викладачами та адміністрацією. Консультаційною та супровідною діяльністю займається і студентське самоврядування, яке за допомогою соц. мереж та організованих інформує студентів щодо їх прав та обов'язків. Так за словами Наталі Шимченко - студентським парламентом щорічно організовується відкрита лекція присвячена академічній доброчесності. Вдосконалюються шляхи отримання інформації у мережі. Так організовано чат-бот, у якому здобувачі можуть отримати актуальний розклад (@economics_knu_bot). У ЗВО діє психологічна служба, Лаптева Галина Романівна довела до ЕГ, що психологічною службою ведеться систематична робота по моніторингу психологічного стану здобувачів, також активно використовуються різні соціальні мережі для інформування про заходи психологічної служби, а також отримання фітбеку. Психологічною службою розроблено механізм персональних зустрічей зі здобувачами, щодо вирішення проблем, а також надсилання анонімних запитів. У ході спілкування зі здобувачами ЕГ дійшла висновку, що перелічених заходів достатньо для забезпечення комфортного середовища для здобувачів та НПП.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

З огляду матеріально-технічної бази ЕГ впевнилися, що освітній простір пристосовано для осіб з особливими освітніми потребами. Входи до корпусу економічного факультету, головного корпусу обладнано пандусами. В корпусі економічного факультету функціонує ліфт, спеціальний туалет. На сьогоднішній день на ОП особи з особливими освітніми потребами не навчаються. ЕГ дійшла висновку що умови створені для осіб з особливими потребами знаходяться на задовільному рівні, що пов'язано з відсутністю даних осіб на програмі і відповідно зворотного зв'язку від них.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політика та процедури щодо вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО регулюються наступними документами: етичний кодекс університетської спільноти (<https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>), порядок вирішення конфліктних ситуацій у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (<https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Procedure-for-resolving-conflict-situations-in-University.pdf>), порядок запобігання та протидії дискримінації, булінгу, гендерно-обумовленому насильству в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка(<https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Procedure-for-preventing-discrimination-bullying-gender-based-violence-in-University.pdf>). Вищеперераховані документи розміщені на сайті у відкритому доступі. Доведення прав і обов'язків студентів здійснюється за допомогою предмету першого курсу "Вступ до університетських студій". Зі слів Наталлі Шимченко ведеться просвітницька робота щодо академічної доброчесності та інших аспектів студентським самоврядуванням на офіційному телеграм каналі та інших соціальних мережах. ЕГ дійшла висновку, що політика щодо конфліктних ситуацій є чіткою та прозорою, регламентуючі документи є у відкритому доступі, а адміністрацією та студентським самоврядуванням ведеться активна просвітницька робота для запобігання таких ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Сильні сторони та позитивні практики: Сучасні аудиторії обладнанні мультимедійними засобами. Наявність творчих та експериментальних просторів. Обладнані кутки відпочинку для здобувачів. Сучасний спортивний комплекс з басейном. Доступність наукових баз та програмного забезпечення для студентів. Широке використання соціальних мереж у поінформуванні та залученні здобувачів до освітнього процесу та соціальних активностей. Розробка та впровадження здобувачами та студентським самоврядуванням додаткових інструментів - таких як чат-бот розкладу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони: Під час проведення акредитаційної експертизи зауважень до матеріально-технічної бази університету не виникло.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

У ході роботи з критерієм 7, ЕГ дійшла до висновку, що ОПП має рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 7.1 - 7.6. та відповідає рівню А. До сильних сторін та позитивних практик можна віднести: сучасні аудиторії обладнанні мультимедійними засобами. Наявність творчих та експериментальних просторів. Обладнані кутки відпочинку для здобувачів. Сучасний спортивний комплекс з басейном. Доступність наукових баз та програмного забезпечення для студентів. Широке використання соціальних мереж у поінформованні та залученні здобувачів до освітнього процесу та соціальних активностей. Розробка та впровадження здобувачами та студентським самоврядуванням додаткових інструментів - таких як чат-бот розкладу.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В межах загальної політики ЗВО, економічний факультет та кафедра економічної кібернетики користуються загальними принципами регулювання процедур стосовно розгляду, затвердження та періодичного перегляду освітніх програм. Ці процедури є відкритими і доступними, і розміщені на сайті КНУ ім. Тараса Шевченка. До таких нормативних процедур відносяться: Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, введене в дію Наказом Ректора від 31 серпня 2018 року за №716-32. (<https://bit.ly/3m96lt2>), стосовно розробки ОП діє наказ ректора від 05.03.2018 року за №158-32 "Про затвердження тимчасового порядку розроблення, розгляду і затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм". (<https://bit.ly/3A7r5pV>), а також наказ ректора від 11.08.2017 р. за №729-32 "Про запровадження в освітній та інформаційний процес форм опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форм робочої навчальної програми дисципліни і форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічного працівника". (<https://bit.ly/3FvtY83>). Крім того, до процедур реалізації політики університету щодо ОП діє наказ ректора "Про затвердження Тимчасового порядку розгляду пропозицій щодо внесення змін до описів ступеневих освітніх програм" від 08.07.2019 року за №601-32. (<https://bit.ly/3oLxjdp>) та Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка, затвержене наказом ректора від 08 липня 2019 за №603-32. (<https://bit.ly/3otvYYt>). В процесі онлайн спілкування з викладачами кафедри статистики, інформаційно-аналітичних систем і демографії, так і членів робочої групи з її розробки (Гришнова О.А.; Діденко І.О.; Мартинюк Л.А.; Шаульська Л.В.), а також представниками адміністрації ЗВО (Гожик А.П., Ігнатюк А.І.), що КНУ ім.Тараса Шевченка та економічний факультет послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми. ЕГ дійшла висновку, що КНУ ім. Тараса Шевченка та економічний факультет послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми. ЕГ дійшла висновку, що КНУ ім.Тараса Шевченка послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

КНУ імені Тараса Шевченка, і, відповідно, економічний факультет, залучає студентів до процесу періодичного перегляду ОП, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у (<https://bit.ly/3m96lt2>) (п. 2.14.1), залучення представників органів студентського самоврядування до локального моніторингу ОП здійснюється у співпраці з представниками профільних кафедр, і, зокрема, кафедри економічної кібернетики, як членів робочої групи. В межах роботи проєктної групи під керівництвом гаранта ОП відбувається збір та узагальнює пропозиції здобувачів вищої освіти при розробці та перегляді ОП. Зокрема, із застосуванням анонімного анкетування (<https://bit.ly/2WsG8No>). Результати анкетування обов'язково обговорюються на засіданнях кафедри, що було підтверджено під час онлайн зустрічі з академічним персоналом (про це, зокрема, доповідали Гришнова О.А. та Шаульська Л.В.). ЕГ дійшла висновку, що здобувачі вищої освіти в межах ОП безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Залучення роботодавців до формування освітнього процесу та реалізації ОП здійснюється у відповідності до «Порядку організації стажування для студентів ОС «магістр» (<https://bit.ly/3acW4Gw>), яким передбачено: комунікації з керівниками практики на предмет оцінювання рівня студентської теоретичної підготовки, володіння прикладними методами досліджень чи використання навичок для вирішення практичних задач, загальний рівень потенціалу вирішення професійних завдань. Крім того, передбачається та здійснюється опитування студентів, яке має на меті визначення рівня практичного використання набутих знань та навичок для вирішення прикладних завдань, що вимагаються на рівні керівництва стажування. Роботодавці, як було одноразово зазначено на онлайн-зустрічі, активно залучені до забезпечення якості ОП, виступають в якості керівників практики для здобувачів вищої освіти. Серед роботодавців чимало випускників ОП, з яким кафедра підтримує активний та плідний зв'язок (наприклад, як було зазначено на зустрічі з Гарантом ОП, роботодавці залучаються до засідань кафедри і з ними обговорюється практична спрямованість ОП). Позиція роботодавців відображена в особистому спілкуванні з викладачами кафедри, а також через офіційні рецензії (<https://bit.ly/3mrHWiz>). Відгуки роботодавців є у відкритому доступі. (<https://bit.ly/3arvry5>). На економічному факультеті проводяться Дні кар'єри (<https://bit.ly/3iABggR>), на яких присутні роботодавці, і з яким відбувається жваве неформальне спілкування. ЕГ дійшла висновку, що роботодавці безпосередньо і через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. ЕГ дійшла висновку, що роботодавці активно залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Як свідчить інформація, надана представниками кафедри, на сторінці факультету в розділі «Випускники» висвітлено кар'єрні траєкторії студентів кафедри минулих років, зокрема і нашої. Так, представлено професійний шлях Бурачек Н. (2007), Рясного О. (2007), Мархая В. (2008), Францишка О. (2008), Вітковського О. (2008), Кологривова Я. (2010) та інших. (<https://t1p.de/zfiq>). Кафедра відслідковує траєкторію розвитку кар'єри випускників та тримає з ними зв'язок, зокрема у межах проведення форумів, круглих столів, зустрічей чи святкових урочистостей (<https://t1p.de/uqtev>) Кафедра залучає випускників, які мають успішну кар'єру, до зустрічей зі студентами. Факультетом організовуються зустрічі студентів з випускниками в «День кар'єри» (<https://bit.ly/3iABggR>), упродовж бізнес-форумів, на які запрошуються випускники. Як зазначають учасники онлайн зустрічей та гарант освітньої програми, на факультеті на постійній основі проводяться ярмарки вакансій «Economic». У сукупності ці заходи дозволяють на регулярній основі відслідковувати траєкторії працевлаштування випускників ОП. ЕГ дійшла висновку, що на економічному факультеті КНУ ім.Тараса Шевченка існує і розвивається практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми. ЕГ дійшла висновку про наявність практики збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

На економічному факультеті КНУ імені Тараса Шевченка систематично здійснюються процедури внутрішнього забезпечення якості надання освітніх послуг структурними навчальними підрозділами університету. На факультеті постійно здійснюються заходи внутрішнього забезпечення якості надання освітніх послуг, перевірки роботи кафедри з питань навчально-методичного забезпечення освітнього процесу. Як було зазначено під час онлайн-зустрічей, уповноваженими особами науково-методичної комісії факультету перевіряється готовність робочих програм навчальних дисциплін та їх якість, рівень підготовки матеріалів для контролю знань, викладачами здійснюється взаємовідвідування занять та їх обговорення (це було підтверджено під час зустрічей). За словами викладачів кафедри та гаранта освітньої програми, такі перевірки є регулярними. Остання перевірка, яка здійснювалась внутрішньою комісією, суттєвих недоліків не виявлено. При спілкуванні з викладачами та студентами було зазначено, що є випадки внесення доповнень та уточнень до ОП, так, зміни, що стосувались переліку навчальних дисциплін, за побажаннями студентів, були внесені у 2020 році. Згідно усталеної процедури на факультеті, результати таких перевірок обговорюються на засіданнях кафедри та враховуються у освітній діяльності з реалізації ОП. ЕГ дійшла висновку, що система забезпечення якості КНУ ім. Тараса Шевченка та економічного факультету забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

В цілому, на факультеті є досвід врахування виявлених недоліків та зауважень. Слід зауважити, що акредитація освітньо-професійної програми «Економіка бізнесу» є первинною. Однак процес реалізації навчання за ОП

здійснюється з урахуванням результатів акредитації освітніх програм, у тому числі, інших ОП економічного факультету. Повну інформацію щодо результатів акредитаційних справ можна знайти за однойменною назвою за посиланням на сайті КНУТШ (<https://t1p.de/6rene>). Однак при розробці, впровадженні та початковій реалізації ОП недоліків не було виявлено. В процесі спілкування з викладачами кафедри було зазначено, що виявлені недоліки будуть враховані при постійному перегляді даної ОП, однак конкретних прикладів врахування недоліків не було надано. ЕГ дійшла висновку, що на економічному факультеті КНУ ім. Тараса Шевченка є досвід зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), що беруться до уваги під час перегляду освітньої програми. ЕГ дійшла висновку, що результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Викладачі кафедри, як і викладачі економічного факультету, є учасниками комісії з питань організації освітнього процесу, що здійснюють свою діяльність в межах компетенції Вченої Ради Університету, залучаються до розробки методичних вимог, схвалення до друку навчально-методичних матеріалів, до рецензування, відвідування відкритих лекцій. На факультеті практикується моніторинг ОП, і через пропозиції вносяться корективи до викладацького процесу. Під час зустрічі зі здобувачами вищої освіти було відмічено, що студенти запропонували зміну у переділці предметів чи зміна змістовного наповнення окремої дисципліни, і кафедра пішла на зустріч, відповідні зміни були враховані (це був результат опитування та звернень представників студентського самоврядування). ЕГ дійшла висновку, що в академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою. ЕГ дійшла висновку, що в академічній спільноті КНУ ім. Тараса Шевченка сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Сильні сторони: ЗВО має розроблені необхідні положення, що стосуються внутрішнього забезпечення якості освіти, що оприлюднені для зручного та простого доступу в онлайн режимі. Також регулярно проводить опитування здобувачів щодо якості освітніх програм та аналізує їх результати.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони: Процес врахування недоліків ОП не чітко унормований, тому можна передбачити певні проблеми з його подальшою реалізацією. Рекомендації: Запропонувати уточнити процедури оперативного реагування на виявлені недоліки в процесі реалізації ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

У ході роботи з критерієм 8, ЕГ дійшла до висновку, що ОПІ має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 8.1 - 8.7. та відповідає рівню В. До сильних сторін можна віднести: сталу систему реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми в цілому на факультеті. Серед слабких сторін: процес врахування недоліків ОП не чітко унормований, що зумовило відповідні рекомендації: запропонувати уточнити процедури оперативного реагування на виявлені недоліки в процесі реалізації ОП. Рекомендації є досяжними.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО права та обов'язки учасників освітнього процесу регулюються наступними документами: статут Київського національного університету імені Тараса Шевченка(<https://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-02-17.pdf>), етичний кодекс університетської спільноти(<https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>), які є у відкритому доступі на офіційному сайті ЗВО. Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка(<https://docs.google.com/document/d/1qBgKdc1pG6qZEXe6ODYYy5CNPq8kykz7/edit>). Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка(<https://drive.google.com/file/d/1BpqdgozGQlNOGFnNLCovHj2dDinqgoG/view>), положення про забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка(<https://drive.google.com/file/d/1BpqdgozGQlNOGFnNLCovHj2dDinqgoG/view>) та інш. Правила, обов'язки та процедури є чіткими та зрозумілими. У ході зустрічі зі здобувачами було з'ясовано що права та обов'язки висвітлюються в ході ОК "Вступ до університетських студій". Також просвітницьку роботу зі здобувачами проводить студентське самоврядування за допомогою постів у соціальних мережах та організації відкритих зустрічей. ЕГ дійшла висновку, що ступінь ознайомленості з правами, обов'язками є високим.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Для інформування зацікавлених сторін звіт самооцінювання та програма візитів експертів опублікована на офіційному сайті ЗВО(<https://www.knu.ua/pdfs/official/accreditation/051/39896-business-economics.pdf>) (<https://www.knu.ua/pdfs/official/accreditation/051/39896-Program-of-expert-visits.pdf>). На сторінці ОП містяться контакти для внесення пропозицій та збирання відгуків; навчальні програми за 2018,2020 роки; надані пропозиції та внесені зміни, також доступна гугл-форма для збирання пропозицій та зауважень (<http://econom.univ.kiev.ua/2021/12/04/%d0%be%d0%b1%d0%b3%d0%be%d0%b2%d0%be%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%94%d0%ba%d1%82%d1%83-%d0%be%d1%81%d0%b2%d1%96%d1%82%d0%bd%d1%8c%d0%be%d1%97-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b3%d1%80-2/>). На зустрічі з роботодавцями ЕГ група з'ясувала, що з ними ведеться систематична робота, щодо покращення ОП. Випускниками було зауважено, що всі їх побажання щодо змін у ОП приймалися до уваги та вносилися достатньо швидко.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Інформація щодо освітньої програми оприлюднена на офіційному сайті ЗВО (http://econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2021/12/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%Bo-%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83-%D0%B1%D0%Bo%D0%BA%D0%Bo%D0%BB%D0%Bo%D0%B2%D1%80_2021.pdf), де відображені цілі програми, перспективи працевлаштування, перспективи подальшого навчання і т.д. На даній сторінці доступні посилання до громадських обговорень та звітується щодо прийнятих заходів і змін. В ході спілкування зі здобувачами та випускниками ЕГ дійшла висновку про достатній рівень інформованості, який збільшується за рахунок роботи кураторів та організації лекцій для проведення роз'яснювальної роботи, щодо особливостей ОП та окремих ОК.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильні сторони: 1. Систематична робота студентського самоврядування щодо просвітницької роботи в соц. мережах. 2. Залученість роботодавців до контролю якості освіти та у освітній процес. 3. Залученість випускників до покращення ОП. Зразковою практикою є наявність широкої інформаційної підтримки усіх аспектів освітнього процесу, включаючи як офіційний сайт ЗВО, так і інші інформаційні ресурси, що дозволяє забезпечити повну інформаційну відкритість та прозорість діяльності університету, доступність інформації для всіх учасників освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони: Слабких сторін за ОП «Економіка бізнесу» за критерієм 9 не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

У ході роботи з критерієм 9, ЕГ дійшла до висновку, що ОПП має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 9.1 - 9.3. та відповідає рівню В. До сильних сторін можна віднести: 1. Систематична робота студентського самоврядування щодо просвітницької роботи в соц. мережах. 2. Залученість роботодавців до контролю якості освіти та у освітній процес. 3. Залученість випускників до покращення ОП. Зразковою практикою є наявність широкої інформаційної підтримки усіх аспектів освітнього процесу, включаючи як офіційний сайт ЗВО, так і інші інформаційні ресурси, що дозволяє забезпечити повну інформаційну відкритість та прозорість діяльності університету, доступність інформації для всіх учасників освітнього процесу.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	A

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Маргасова Вікторія Геннадіївна

Члени експертної групи

Глуцевський В`ячеслав Валентинович

Хлобистов Євген Володимирович

Єрмоленко Олексій Анатолійович

Зима Віталій Миколайович